

KARELIA AMMATTIKORKEAKOULU
Matkailun koulutusohjelma

Sanna Issakainen

KUVAUSPAIKASTA MATKAKOHTEEKSI? – ELOKUVAMATKAILU
JOENSUUN SEUDULLA

Opinnäytetyö
Huhtikuu 2013

OPINNÄYTETYÖ
Huhtikuu 2013
Matkailun koulutusohjelma

Länsikatu 15
80110 JOENSUU
p. 050 311 6310

Tekijä
Sanna Issakainen

Nimeke
Kuvauspaikasta matkakohteeksi? – elokuvamatkailu Joensuun seudulla

Toimeksiantaja
Joensuun seudun kehittämissyhtiö, Itä-Suomen elokuvakomissio

Tiivistelmä

Opinnäytetyöni tehtävänä oli selvittää Joensuun seudulla kuvattujen elokuvien kuvauspaikat ja ideoida kuvauspaikkojen pohjalta uusia elokuvamatkailutuotteiden mahdollisuuksia. Toiminnallisena osuutena tein virtuaalisen kuvauspaikkakartaston Joensuun seudun kehittämissyhtiön ja Itä-Suomen elokuvakomission käyttöön. Opinnäytetyön taustalla oli halu kehittää alueen elokuvamatkailua eteenpäin ja pohtia Joensuun seudun mahdollisuuksia toimia elokuvamatkailukohteena.

Työn tietoperusta koostuu elokuvamatkailuun liittyvästä tutkimuskirjallisuudesta sekä kansainvälisten elokuvamatkailutuotteiden esimerkeistä. Työn tukena toimivat Pohjois-Karjalan alueella kuvatut elokuvatuotannot sekä aiemmat käynnissä olleet elokuvamatkailuhankkeet. Hyödynsin opinnäytetyössäni myös työkokemuksiani SF-Filmikylältä.

Kuvauspaikkatiedot on kerätty Itä-Suomen elokuvakomission tuotantoarkistosta sekä tuotannoissa mukana olleilta työntekijöiltä ja avustajilta. Opinnäytetyöprosessin aikana kuvauspaikkoja löytyi yhteensä 115, joista suurin osa keskittyy Joensuun kaupungin alueelle. Toiminnallisena osana tehty kuvauspaikkakartasto on koottu Google Maps -karttapalvelusovellukseen. Tuotteistamisideoina syntyi kaksi erilaista kuvauspaikkakierrosta, virkistyspaketti sekä mobiilisovellus. Ideoiden suunnittelussa on hyödynnetty elokuvamatkailun tietoperustaa, kansainvälisten elokuvamatkailutuotteiden esimerkkejä sekä omaa matkailualan tietotaitoa.

Kieli
suomi

Sivuja 57
Liitteet 2
Liitesivumäärä 10

Asiasanat
elokuvamatkailu, tuotteistaminen, elokuvamatkailutuote

THESIS
April 2013
Degree Programme in Tourism
Länsikatu 15
FI 80110 JOENSUU
FINLAND
Tel. +35850 311 6310

Author
Sanna Issakainen

Title
From a Filming Location to a Tourism Destination? – Film-Induced Tourism in Joensuu Region

Commissioned by
Joensuu Regional Development Company/ East Finland Film Commission

Abstract

The purpose of this thesis was to survey all filming locations in the Joensuu area, and to generate ideas for new film-induced tourism products. The objective of this study was to create a virtual map of the filming locations for the commissioners the Joensuu Regional Development Company and the East Finland Film Commission. This thesis is based on the urge to develop film-induced tourism and its possibilities in the Joensuu area.

The knowledgebase of this study consists of the research literature related to the film-induced tourism, and of examples of the international film-induced tourism products. All previous film productions and film-induced tourism projects in North Karelia provide useful information for the purpose of this thesis. I have also taken into account my work experience in the SF Film Village.

Data of the filming locations were gathered from the East Finland Film Commission's archive and from the staff members involved in different film productions. In total, 115 filming locations were found, and most of them are located in the area of Joensuu town. All the filming locations were recorded into a Google Maps application. The process resulted in two different tours to the filming locations, a recreational package and a mobile application. Both the knowledgebase of the film-induced tourism and the examples of international film-induced tourism products provided useful information for the ideation process.

Language
Finnish

Pages 57
Appendices 2
Pages of Appendices 10

Keywords
film-induced tourism, productisation, film-induced tourism product

Sisältö

1	Johdanto	5
2	Opinnäytetyön lähtökohdat	6
2.1	Aiheen valinta ja rajaus.....	6
2.2	Tarve ja tehtävät	6
2.3	Menetelmät	7
3	Josek Oy ja Itä-Suomen elokuvakomissio	9
4	Elokuvamatkailu.....	10
4.1	Elokuvamatkailun määritelmä.....	10
4.2	Elokuvamatkailun historia	12
4.3	Elokuvien viehätys ja vetovoima	13
4.4	Elokuvien vaikutukset matkailuun	15
5	Tuotannosta matkailutuotteeksi	17
5.1	Kuvauspaikkojen tuotteistaminen	17
5.2	Esimerkkejä elokuvamatkailutuotteista	21
6	Elokuvamatkailu Pohjois-Karjalassa	24
6.1	Pohjois-Karjalassa kuvatut elokuvat	24
6.2	Elokuvamatkailun kehittäminen	27
6.3	Tulevaisuuden näkymät.....	28
7	Kuvauspaikkakartasto	29
7.1	Ulkoasu ja rakenne	29
7.2	Kuvauspaikat	31
8	Tuotteistamisideat.....	36
8.1	”Joensuu elokuvien silmin” -opastettu kierros	36
8.2	Keskustan kävelykierros	37
8.3	Teemapohjainen virkistyspaketti.....	39
8.4	Mobiilisovellus.....	40
8.5	Muut kehittämisideat.....	40
9	Pohdinta.....	42
	Lähteet.....	45

Liitteet

- Liite 1 Pohjois-Karjalassa kuvatut elokuvat
Liite 2 Kuvauspaikat

1 Johdanto

Elokuvien kuvauspaikat vetävät uteliaita matkailijoita puoleensa. Suosittuja elokuvamatkailukohteita löytyy ympäri maailmaa erityisesti Yhdysvalloista, Euroopasta ja Uudesta-Seelannista. Nykyään yhä useammat maat ja kaupungit elävöittävät matkailutoimintaansa elokuvien avulla. Suomessa elokuvamatkailuun liittyvä kehittäminen on lisääntymässä kovaa vauhtia. Pohjois-Karjalassa elokuvamatkailua on kehitetty hanketyön avulla vuosina 2009–2010. Alueella on kuvattu useita elokuvia, minkä vuoksi Pohjois-Karjalaa voidaan kutsua myös elokuvamaakunnaksi.

Toiminnallisen opinnäytetyöni tarkoituksena oli keskittyä Joensuun seudun elokuvamatkailun kehittämiseen. Tehtävänäni oli koota alueella kuvattujen elokuvien kuvauspaikat matkailullisesti hyödynnettävissä olevaan kuvauspaikkakartastoon ja esittää konkreettisia elokuvamatkailuun liittyviä kehittämisideoita Joensuun alueella. Opinnäytetyöni on tehty toimeksiantona Joensuun seudun kehittämissyhtiö, Josek Oy:lle ja työn ohjaajana on toiminut Itä-Suomen elokuvakomissio (EFFC). Työn lopputuloksena syntynyt kuvauspaikkakartasto tulee toimeksiantajan käyttöön. Esittämiäni kehittämisideoita on mahdollista jalostaa toimeksiantajan puolelta tulevaisuuden konkreettisiksi projekteiksi.

Opinnäytetyön alussa esittelen tarkemmin työn lähtökohtia, taustaa ja tehtäviä. Tietoperustassa käsittelen elokuvamatkailua, sen historiaa, viehätys- ja vetoimatekijöitä sekä vaikutuksia. Kerron myös kuvauspaikkojen tuotteistamisesta ja esittelen muutamia kansainvälisiä elokuvamatkailutuotteita ympäri maailmaa. Opinnäytetyöni tukena toimivat Pohjois-Karjalassa kuvatut elokuvat ja aiemmat alueella toimineet elokuvamatkailuhankkeet ja -projektit. Työskentelin kesinä 2010 ja 2011 oppaana SF-Filmikylällä Kontiorannassa, jossa televisiosarjaa Karjalan kunnilla (2007–2009) on kuvattu. Hyödynsin opinnäytetyössäni SF-Filmikylältä saamiani kokemuksia ja havaintoja elokuvamatkailusta. Esittelen myös tekemäni kuvauspaikkakartaston ja listaan ideoita erilaisista tuotteista ja toimenpiteistä elokuvamatkailun kehittämiseksi. Lopuksi pohdin Joensuun seudun mahdollisuuksia toimia elokuvamatkailukohteena.

2 Opinnäytetyön lähtökohdat

2.1 Aiheen valinta ja rajaus

Pohjois-Karjalan alueella on kuvattu vuodesta 1938 lähtien yhteensä 32 elokuva- ja televisiotuotantoa, joista yksitoista sijoittuu Joensuun alueelle. Televisiosarja Karjalan kunnalla on ainoa tuotanto, jonka ympärille on kehitetty matkailutoimintaa ja erilaisia elokuvamatkailutuotteita. Sarjaa kuvattiin SF-Filmikylässä Kontiorannassa vuosina 2007–2009, jonka jälkeen elokuvakylä oli avoinna matkailijoille kesinä 2009–2011. (P-K elokuvat 2010; Karttunen 2011). Joensuun alueella kuvatut elokuvat ovat kuitenkin jääneet matkailutoiminnassa hyödyntämättä.

Havaitsin elokuvamatkailun potentiaalin työskennellessäni SF-Filmikylässä, ja halusin tehdä opinnäytetyöni elokuvamatkailun kehittämiseksi. Marraskuussa 2011 otin yhteyttä Itä-Suomen elokuvakomissioon ja kysyin aihetta toiminnalliseen opinnäytetyöhön. Ilmeni, ettei Pohjois-Karjalan alueella kuvattujen elokuvien kuvauspaikoista ole koottuna yhtenäistä kuvauspaikkakartastoa, jonka pohjalta elokuvamatkailutuotteita voitaisiin tehdä. Sain aiheeksi koota alueella kuvattujen elokuvien kuvauspaikat yhteen. Kartaston kokoaminen kaikista alueella kuvatuista elokuvista tuntui kuitenkin liian laajalta, joten päätimme keskittyä pelkästään Joensuun seudulla kuvattuihin elokuviin. Mielestämme Joensuun alue on myös matkailun näkökulmasta toimivin. Itä-Suomen elokuvakomissio on nykyään osa Joensuun seudun kehittämissyhtiötä, joten opinnäytetyön viralliseksi toimeksiantajaksi nimettiin Josek Oy.

2.2 Tarve ja tehtävät

Opinnäytetyö on jatkoa Pohjois-Karjalassa aiemmin toteutettuihin elokuvamatkailuhankkeisiin. Itä-Suomen elokuvakomissio ilmaisi tarpeen kuvauspaikkakartaston tekemiselle, koska yhtenäistä listaa kuvauspaikkatiedoista ei ole aiemmin kerätty. Kartaston avulla nähdään kuinka paljon kuvauspaikkoja todellisuudessa

on ja kuinka ne sijoittuvat Joensuun alueelle. Opinnäytetyöni oli tarpeellinen, koska sen avulla elokuvien kuvauspaikkoja on mahdollista liittää osaksi alueen matkailupalveluja ja -tuotteita. Tuloksia voidaan hyödyntää jatkossa ja niiden avulla voidaan kehittää eteenpäin elokuvamatkailuun liittyviä toimenpiteitä. Pohjois-Karjalan alueella toteutetut elokuvamatkailua tukevat projektit viestivät siitä, että elokuvamatkailuun halutaan panostaa maakunnassamme. Josek Oy:n tavoitteena on monipuolistaa Joensuun seudun elinkeinorakennetta, mihin elokuvamatkailun kehittäminen sopii mainiosti. Elokuvamatkailun kehittäminen tuo myös lisäarvoa alueelle ja monipuolistaa matkailutarjontaa.

Opinnäytetyöni keskeisimpänä tehtävänä oli selvittää Joensuun alueella kuvattujen elokuvien kuvauspaikat. Päämääränä oli sijoittaa löydetyt paikat paperiselle tai virtuaaliselle kartta-alustalle. Kuvauspaikkojen määrän ja sijainnin pohjalta tarkoituksena oli esittää ideoita erilaisten elokuvamatkailutuotteiden mahdollisuuksista alueella. Tehtävänä oli myös pohtia Joensuun potentiaalia toimia elokuvamatkailukohteena.

2.3 Menetelmät

Opinnäytetyön tietoperusta on hankittu elokuvamatkailuun liittyvistä kirjallisuus- ja Internet-lähteistä. Elokuvamatkailun keskeisimmät kirjallisuuslähteet ovat englanninkielisiä, ja niiden esimerkkitapaukset keskittyvät laajalti ulkomaisiin elokuvamatkailukohteisiin. Suomessa elokuvamatkailuun liittyvää tutkimuskirjallisuutta ei ole saatavilla. Tämän vuoksi olen käyttänyt opinnäytetyössäni paljon Internetistä löytyviä elokuvamatkailuun liittyviä artikkeleita ja selvityksiä, jotka koskevat Suomen elokuvamatkailun kehitystyötä. Olen hyödyntänyt myös matkailun- ja elämystuotannon osaamiskeskuksen Internet-sivustoa, josta olen löytänyt tietoa elokuvamatkailun työpajoista ja koulutuksista sekä käynnissä olevasta Location/ Destination Finland -elokuvamatkailuhankkeesta.

Pohjois-Karjalassa kuvattujen elokuvatuotantojen tiedot on saatu Itä-Suomen elokuvakomission projektipäälliköltä Niina Mylleriltä. Myller toimi opinnäytetyöni työelämän ohjaajana ja auttoi kaikissa Pohjois-Karjalan elokuvatoimintaan

liittyvissä selvitystöissä. Pohjois-Karjalan elokuvamatkailuun liittyvät tiedot on hankittu Elokuva- ja elämymatkailun kehittäminen Pohjois-Karjalassa -hankkeen loppuraportista. Koska opinnäytetyöni tiedonkeruu perustuu olemassa oleviin tietomateriaaleihin, on menetelmä kirjoituspöytä tutkimus (Lahtinen & Isoviita 1998, 48). Opinnäytetyössäni käytin myös matkailun koulutusohjelmassa oppimaani tietotaitoa ja työelämässä saatuja havaintojani.

Kuvauspaikkojen selvittämisessä hyödynsin Itä-Suomen elokuvakomission tuotantoarkistoa, josta löytyi Joensuussa vuoden 2010 jälkeen kuvattujen elokuvien kuvauspaikkatiedot. Arkistosta löytyi erilaisia kuvauspaikkoihin liittyviä materiaaleja sekä kuvauksissa käytettyjä aineistoja. Tietoja selaamalla sain koottua kuvauspaikat elokuvista Kulman pojat, Prinsessa ja Roskisprinssi.

Muiden elokuvien kohdalla otin yhteyttä sähköpostilla tuotannoissa mukana olleisiin työntekijöihin ja avustajiin. Pitkä kuuma kesä -elokuvan kuvauspaikat löytyivät Suomen kansallisfilmografia 1996–2000 -teoksesta. Koirankynnen leikkaaja -elokuvan kuvauspaikat on saatu Suomen Filmitoimisto (SF) Oy:n toimitusjohtaja Satu Sadinkankaalta. Hän kehotti ottamaan Ralliraita-elokuvan tiimoilta yhteyttä tuotantotalouden vastaava Pia Ervastiin, jonka avustuksella elokuvan kuvauspaikat saatiin selville. Syväälle salattu -elokuvan kuvauspaikat on saatu elokuvan rekvisiittaharjoittelija Anna Gröhniltä.

Helmiä ja sikoja -elokuva oli ainut, jonka kuvauspaikkoja ei saatu varmistettua elokuvassa mukana olleilta työntekijöiltä. Internetistä ei löytynyt ohjaajan eikä tuotantoyhtiön yhteystietoja, joten kuvauspaikkatiedot kerättiin lopulta mukana olleilta avustajilta. Jukka Karttusen kokoamassa ”Pohjois-Karjalassa kuvatut elokuvat” -taulukosta löytyi myös muutamia kuvauspaikkoihin liittyviä tietoja. Prosessin aikana katsoin kaikki opinnäytetyöhöni liittyvät elokuvat ja kiinnitin erityistä huomiota kuvauspaikkoihin ja niissä tapahtuviin kohtauksiin. Lopuksi siirsin selvitettyt kuvauspaikat Google Maps -karttapalvelusovellukseen.

3 Josek Oy ja Itä-Suomen elokuvakomissio

Joensuun seudun kehittämissyhtiö, Josek Oy on organisaatio, jonka tavoitteena on parantaa ja monipuolistaa Joensuun seudun elinkeinorakennetta sekä kehittää alueen kilpailukykyä. Josek Oy palvelee kaikkia alueella toimivia yrityksiä ja yrittäjiä tarjoamalla heille yritysneuvontaa sekä kehittämis- ja omistajanvaihdospalveluja. Joensuun seudun markkinointi ja elinkeinoelämän toimintaedellytysten parantaminen kansainvälistyvässä ympäristössä ovat myös tärkeä osa Joensuun seudun kehittämissyhtiön toimintaa. (Joensuu Region 2012, 24; Josek 2013a.)

Itä-Suomen elokuvakomissio (East Finland Film Commission) siirtyi osaksi Josek Oy:n toimintaa ja palveluita vuoden vaihteessa 2013 (Josek 2003b, 8). Itä-Suomen elokuvakomissio (EFFC) on voittoa tavoittelematon elokuva- ja televisiotuotannoille suunnattu alueellinen palvelutoimi, jonka tehtävänä on neuvotella tuotantoja Itä-Suomen alueelle ja tarjota asiantuntemusta tuotantojen toteuttamiseen. Toiminnan tarkoituksena on taata elokuvatuotantojen kautta alueelle jäävä aluetaloudellinen ja imagollinen hyöty. (Myller 2011, 33.) Itä-Suomen elokuvakomission toiminta sopii hyvin Josek Oy:n toimintaympäristöön, sillä elokuvatuotantojen myötä alueen elinkeinoelämä toimii suurimpana taloudellisena hyödynsaajana. EFFC:n toiminta vaikuttaa myös alueen yritysten määrään sekä niiden kasvuun ja kehittymiseen. (Josek 2003b, 8.)

Itä-Suomen elokuvakomission toiminta on alkanut vuonna 2003 Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun hallinnoiman EU-projektin myötä. Hankkeen loputtua vuonna 2007 Itä-Suomen elokuvakomission toimintaa jatkettiin osana Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun palvelutoimintaa. Suomessa toimii tällä hetkellä neljä virallista elokuvakomissiota, jotka ovat Itä-Suomen elokuvakomission lisäksi Lapin elokuvakomissio Rovaniemellä, Pohjois-Suomen elokuvakomissio Oulussa ja Länsi-Suomen elokuvakomissio Turussa. Myös Porissa sijaitseva Villillä studio tarjoaa elokuvakomissioiden tapaista toimintaa. Kaikki Suomessa sijaitsevat elokuvakomissiot kuuluvat elokuvakomissioiden

kansainvälisen verkoston AFCI:n (Association Of Film Commissioners International) jäseniin. (Myller 2011, 33; Myller 2012.)

EFFC:n asiakaskuntaan kuuluvat kansalliset ja kansainväliset elokuva- ja televisioalan tuotantoyhtiöt. Apua tarvitaan usein esituotannon, tuotannon tai jälkituotannon toteuttamisessa. Itä-Suomen elokuvakomissio tarjoaa muun muassa alueellista tuotantoneuvontaa, välittää elokuva- ja televisioalan työntekijöitä, auttaa kuvauspaikkojen etsinnässä, kartoittaa studio- ja tuotantotiloja, järjestää avustajien ja sivuroolien koekuvauksia ja esittelee oppilaitosyhteistyön mahdollisuuksia. EFFC tuntee alueen palveluntarjoajat ja välittää heidän palveluitaan tuotantoyhtiöille. Itä-Suomen elokuvakomissiossa työskentelee tällä hetkellä yksi kokopäiväinen työntekijä. (Myller 2011, 34.)

4 Elokuvamatkailu

4.1 Elokuvamatkailun määritelmä

Elokuvamatkailu (film tourism, film-induced tourism) määritellään matkailun alaksi, jossa ihmiset vierailevat elokuvien tai tv-tuotantojen kuvauspaikoilla, joko kuvausten aikana tai niiden jälkeen (Roesch 2009, 6). Elokuvamatkailussa ihmiset etsivät niitä kohteita ja paikkoja, joita ovat aiemmin nähneet valkokankaalla tai tv-ruudulla (Riley, Baker & Doren 1998, 920; Roesch 2009, 6). Englannin kielessä pitkiin elokuvaan liittyvästä matkailutoiminnasta käytetään termiä ”movie tourism” ja tv-sarjoihin liittyvästä ”film tourism” (Beeton 2004, 12). Elokuvamatkailusta käytetään myös käsitettä ”screen tourism”, joka sisältää molemmat edellä mainitut termit, mutta ei televisio-ohjelmia, joiden tehtävänä on mainostaa ensisijaisesti jotain matkakohdetta (Connel & Meyer 2008, 1). Edellä mainituille englanninkielisille käsitteille ei löydy suomen kielessä vastaavia käännöksiä. Opinnäytetyöni kuuluu ”movie tourism”-käsitteen alle, koska työni käsittelee pitkiä elokuvia ja niihin liittyviä matkailutoimenpiteitä.

Kuvauspaikalla tarkoitetaan paikkaa, jossa elokuva on kuvattu osittain tai kokonaan. Kuvauspaikat voidaan jakaa ”on-location”- ja ”off-location”-kohteisiin. ”On-location”-kohteella tarkoitetaan kuvauspaikkana toimivaa olemassa olevaa fyysistä ympäristöä, kuten kaupunkia, rakennusta tai maisemaa. ”Off-location”-kohde on puolestaan elokuvan kuvaamista varten rakennettu ympäristö kuten elokuvastudio tai -puisto. Esimerkiksi Hollywoodista löytyvät Universal- ja Warner Brothers -studiot ovat kehittäneet matkailijoille suunnattuja teemapuistoja, jotka rakentuvat suosittujen hittielokuvien kuten *Paluu tulevaisuuteen* (Back To The Future), *Jurassic Park*, *The Blues Brothers* ja *Teräsmies* (Superman) ympärille. (Beeton 2005, 10–16; Roesch 2009, 7.) Koska suomen kielessä käsitteille ei ole omia sanoja, käytän opinnäytetyössäni edellä mainittuja vierasperäisiä termejä. Opinnäytetyössäni keskityn olemassa olevien kuvausympäristöjen eli ”on-location”-kohteiden matkailulliseen hyödyntämiseen.

Kuvauspaikat kiehtovat laajasti monenlaisia ihmisiä. Roesch (2009, 7,10) jakaa matkailijat karkeasti kahteen eri matkailijatyyppeihin. Englannin kielessä heistä käytetään termejä ”film tourist” ja ”film-location tourist”. ”Film tourist” tarkoittaa henkilöä, joka päättää matkustaa kuvauspaikalle jonkin tietyn elokuvan tai tv-sarjan inspiroimana, mutta hänen ensisijainen motiivinsa ei ole löytää tarkkoja kuvauksiin käytettyjä paikkoja. ”Film-location tourist” tarkoittaa puolestaan henkilöä, jolle on ensisijaista löytää juuri ne paikat ja kohteet, jossa elokuvan tai tv-sarjan kohtaukset on oikeasti kuvattu. Nämä kaksi matkailijatyyppeä eroavat toisistaan matkustusmotiivinsa perusteella. Toiset matkustavat kohteeseen pelkästään elokuvan inspiroimana ja toiset vain ja ainoastaan löytääkseen kuvauspaikat. Matkailijatyyppeihin voidaan lisätä myös sattumalta paikalle tulleet matkailijat, sillä suurin osa elokuvamatkailijoista saapuu kohteeseen sattuman kautta esimerkiksi osana järjestettyä kierrosta. Opinnäytetyöni toiminnallisena osana syntyvä kuvauspaikkakartasto palvelee erityisesti ”film-location tourist”-matkailijoita.

4.2 Elokuvamatkailun historia

Ennen elokuvamatkailun syntyä kirjallisuus, musiikki ja taide vaikuttivat matkailuun ja matkakohteiden suosioon. Ihmiset matkustivat paikkoihin kirjojen, laulujen ja taideteosten synnyttämien mielikuvien perusteella. 1900-luvulla elokuvat ja televisio tulivat yleisesti tunnetuiksi, ja 1900-luvun puolen välin jälkeen niiden suosio kasvoi entisestään tehden visuaalisesta mediasta suurimman päämedian. Viimeistään silloin huomattiin elokuvien ja television suuri vaikutus matkailuun. (Beeton 2005, 4.)

Tahitilla vuonna 1935 kuvatun Kapina laivalla (The Mutiny on the Bounty) -elokuvan sanotaan olevan ensimmäinen, jonka kuvauspaikasta muodostui merkittävä matkailukohde elokuvan julkaisemisen jälkeen. Elokuvamatkailun kehitys oli kuitenkin hidasta ja vasta vuosikymmen myöhemmin sen suosio alkoi kasvaa elokuvien Kolmas mies (The Third Man 1949), Niagara (1953), Varkaitten paratiisi (To Catch a Thief 1955), Kwai-joen silta (Bridge on the River Kwai 1958), Arabian Lawrence (Lawrence of Arabia 1962) ja The Sound of Music (1965) myötä. (Roesch 2009, 8.)

Viimeistään 1970–1980-luvulla massaturismi ja Hollywoodin menestyselokuvat takasivat yhdessä elokuvamatkailun nousujohteisen kehityksen. Vuonna 1975 kuvattu Hollywoodin hittielokuva Tappajahai (Jaws) on joidenkin tutkijoiden mielestä ensimmäinen elokuva, joka todella teki elokuvamatkailusta ilmiön. Tämän jälkeen Yhdysvalloissa tehtiin monia ison budjetin hittielokuvia ja tv-sarjoja, jotka saivat matkailijoita liikkeelle jopa kansainvälisellä tasolla. Tällaisia menestyselokuvia ovat muun muassa Tähtien sota (Star Wars 1977, 1980, 1983, 1999, 2002, 2005) -elokuvat ja Titanic (1997) sekä televisiosarja Dallas (1978–1991). (Roesch 2009, 8.)

Elokuvamatkailun suosiota selittää myös se, että 1980- ja 1990-luvuilla elokuviin tekemiseen alettiin käyttää merkittävästi enemmän rahaa kuin aiemmin. Vuonna 1984 elokuvaan käytetty rahamäärä oli keskimäärin 14,4 miljoonaa dollaria. Kymmenen vuotta myöhemmin summa nousi jo 29,9 miljoonaan dollariin ja

vuoteen 2001 mennessä budjetti lähenteli jo 55 miljoonaa. Samalla myös elokuvien markkinointiin käytetyt mainosbudjetit kasvoivat. Markkinoinnin myötä elokuvat saivat enemmän näkyvyyttä ja ihmiset alkoivat kiinnittää niihin enemmän huomiota. Nykyään Yhdysvalloissa toimii kuusi isoa elokuvastudiota, jotka hallitsevat maan elokuva-alaa. Ne ovat Warner Bros. Pictures, Walt Disney Pictures, 20th Century Fox, Paramount Pictures, Universal Pictures ja Columbia Pictures. (Roesch 2009, 8.)

4.3 Elokuvien viehätys ja vetovoima

Kuvauspaikoille kohdistuva matkailu on kasvava elokuva- ja tv-matkailun muoto. Matkailijat ovat yhä enemmän kiinnostuneita vierailemaan elokuvien ja tv-sarjojen todellisilla kuvauspaikoilla. Nykyään onkin tärkeää, että kuvauskohteet, alueet ja maisemat näkyvät tuotannoissa tunnistettavasti. Suurta yleisöä kiinnostavat kuvauspaikkojen lisäksi erityisesti lavasteet, rekvisiitta ja puvusto. Kuvauspaikkojen näkyvyys on hyödyksi myös alueen matkailuimagolle. Elokuvat luovat paikkoihin usein uudenlaisen merkityksen tai ne vahvistavat jotain niiden yksittäistä imagoa. (Raivo 2011, 6–8.)

Elokuvmatkailijoiden motivaatiotekijöitä on tutkittu jonkin verran ja ne voidaan jakaa Roeschin (2009) mukaan kolmeen eri ryhmään: paikkaan, luonteeseen ja esitykseen. Paikalla tarkoitetaan kuvauskohteen sijaintia, sen ominaispiirteitä ja maisemia. Kuvauspaikalla vierailuun vaikuttavat myös elokuvissa esiintyneet näyttelijät ja hahmot sekä elokuvan saama julkisuus. Esityksellä tarkoitetaan puolestaan elokuvan tai tv-sarjan juonta, teemaa ja lajityyppiä. Nämä asiat vaikuttavat yhdessä matkailijan päätökseen vierailla kuvauspaikalla. (Roesch 2009, 102.)

Ihmisille muodostuu tietynlaisia odotuksia paikoista ja matkakohteista elokuvien ja televisiosarjojen perusteella. Yleensä ne muovautuvat jo kotipaikkakunnalla, jossa media ylläpitää ja muokkaa jo olemassa olevia ennakko-odotuksia. Chan käyttää tästä termiä medioitunut turistin katse (mediatised tourist gaze). (Chan 2007, 208, 219.) Beetonin (2004) mukaan elokuvat motivoivat, luovat mielikuvia

ja vahvistavat ennakkoluuloja. Ennakkoluuloilla voidaan tarkoittaa esimerkiksi stereotyyppioita.

Monesti elokuvamatkailijat eivät kuitenkaan osaa sanoa, mitkä heidän päämotiivinsa ovat matkustamiselle (Roesch 2009, 102). Ihmisiä vetää kuvauspaikoille yleensä uteliaisuus. He haluavat nähdä pitävätkö elokuvissa nähdyt asiat paikkaansa. (Beeton 2005, 25.) Elokuvamatkailussa autenttisuus eli aitouden tunne on tärkeää. Autenttisuuden kokeminen voi olla kuitenkin kiistanalaista, jos elokuva käsittää myös kuvitteellisia paikkoja (Buchmann, Moore & Fisher 2009, 239). Matkailijat etsivät autenttista kokemusta, mutta pettyvät usein, kun kuvauspaikka ei vastaakaan tv-ruudulla nähtyä (Beeton 2005, 105).

SF-Filmikylällä työskennellessäni havaitsin, että moni matkailija oli saapunut paikalle juuri uteliaisuudesta. Monet halusivat nähdä näyttääkö sarjan kyläidylli samalta kuin televisiossa. Kierrosten aikana huomasin, että talojen kokoa ja sijaintia ihmeteltiin usein. Televisiossa sarjan talot näyttävät aidon kokoisilta huolitelluilta rakennuksilta, mutta todellisuudessa osa taloista on vain puoliksi rakennettuja ja sisältä tyhjiä. Talojen ulkopinnat ovat myös vuosien varrella hieman kuluneet. Ihmisten odotukset eivät vastanneet todellisuutta. Monien matkailijoiden suusta kuuluikin usein ” voi että, näinkö meitä huijataan”.

Monet kuvauspaikoilla vierailevat haluavat nähdä myös kuvausryhmän, jotta he tulevat vakuuttuneeksi siitä, että paikka on todella kuvauskohde. Useimpien elokuvamatkailijoiden tavoitteena on olla läsnä kuvausten aikana. (Roesch 2009, 102.) Buchmannin ym. (2009, 240) mukaan kuvauspaikoilla käyminen on fyysinen, henkinen ja sosiaalinen kokemus. Monet haluavat viettää kohteissa aikaa ja kokea elokuvan tai televisiosarjan tapahtumat uudelleen. Heille ei riitä pelkkä kuvauspaikkojen näkeminen, vaan he haluavat kokea paikan fyysisesti. Monien matkailijoiden harmiksi SF-Filmikylän matkailukesinä alueella ei kuvattu lainkaan tuotantoja. Monet olisivat halunneet nähdä sarjasta tuttuja näyttelijöitä ja seurata kuvauksia. Vuonna 2010 ja 2011 alueella harjoiteltiin kuitenkin Markku Pölösen ohjaamaa Onnen maa -teatteriesitystä, jossa näytteli Karjalan kunnilla -sarjasta tuttuja näyttelijöitä. Joidenkin kierrosten aikana sarjasta tutut

näyttelijät ja ohjaaja saattoivat viihdyttää matkailijoita ja kertoa omia kokemuksiaan kuvauksista. Tämä toi suurta lisäarvoa kierroksille. Ihmisistä huomasi, kuinka otettuja he olivat.

4.4 Elokuvien vaikutukset matkailuun

Pitkiin elokuvaan liittyvää matkailutoimintaa on tutkittu kauemmin kuin tv-sarjoihin perustuvaa matkailua. Beetonin (2005) mielestä tv-sarjoilla on pidempiaikaisia vaikutuksia matkailuun kuin pitkillä elokuvilla. Elokuvat ovat usein kertaluontoisia ja rajoitettuja kokemuksia, kun taas tv-sarjat näkyvät televisiossa pidempiä aikoja luoden syvemmän suhteen katsojan ja tarinan välille. Ajan kuluessa myös sarjan kuvauspaikat ja rakennukset jäävät paremmin katsojien mieleen. Beeton (2005) kuitenkin huomauttaa, että erittäin suosituilla elokuvilla voi olla samankaltaisia vaikutuksia matkailuun kuin tv-sarjoilla. Esimerkkinä toimii muun muassa elokuva Krokotiilimies (Crocodile Dundee 1986), joka on saanut välittömästi ensimmäisenä australialaisena elokuvana suuren suosion Yhdysvalloissa ja rohkaissut katsojia matkustamaan Australiaan. (Beeton 2005, 12.)

Suuret tuotannot kiinnostavat mediaa, minkä vuoksi kuvauspaikat saavat usein mediahuomiota jo kuvausten aikana. Tällainen medianäkyvyys on arvokasta alueen markkinoinnin kannalta. Esimerkiksi Visit Scotland -matkailuorganisaatio on arvioinut, että Da Vinci Koodi -elokuvan saama medianäkyvyys oli rahallisesti mitattuna yli kuusi miljoonaa puntaa ja se tavoitti yli 100 000 mahdollista tulevaisuuden asiakasta. (Location/ Destination Finland -hankekuvaus 2010, 3.) Taulukossa 1 on valittuja esimerkkejä siitä, kuinka matkailijamäärät ovat nousseet kuvausalueella elokuvan tuoman näkyvyyden myötä.

Taulukko 1. Elokuvia, jotka ovat vaikuttaneet matkailuun (Cloudberry Communications AB 2011, 7, suomennettu alkuperäisestä.)

Elokuva	Kuvauspaikka	Vaikutukset
Pirates of the Caribbean (4)	Old Royal Naval College Greenwich, Englanti	13 %:n kasvu ennen elokuvan ensi-iltaa (1,3 miljoonaa kävijää vuosittain)
Liisa ihmemaassa	Cornish Mansion, Englanti	Elokuvan jälkeen kävijöiden määrä kasvoi 400 %
Robin Hood (2010)	Sherwood Forest, Englanti	5,5 %:n vuosittainen kasvu (500 000 kävijää vuodessa)
Twilight-trilogia	Staden Forks, Washington, Yhdysvallat	Hotelliyöpymisten määrä nousi 1000 %.
Mamma Mia!	Skopelos, Kreikka	Matkailu on kasvanut merkittävästi Skopelos-saarella
Taru sormusten herrasta	Uusi-Seelanti	Matkailu kasvoi 400 % elokuvan ensi-illan jälkeen
Harry Potter	Alwick Castle, Englanti	Alueen vaatimaton liikevaihto kasvoi elokuvan myötä 13 miljoonaan euroon vuosittain
Notting Hill	Kenwood House Notting Hill, Englanti	Matkailu kasvanut 10 %
Syvä joki	Rayburn County, Georgia, Yhdysvallat	20 000 elokuvamatkailijaa vuosittain, elokuvan ensi-illan jälkeen liikevaihto oli monia vuosia 2–3 miljoonaa dollaria/vuosi
Kapteeni Corellin mandoliini	Kefalonia, Kreikka	Matkailu kasvoi kolmen vuoden aikana 50 %

Monet kansainväliset esimerkit matkailijamäärien suuresta kasvusta kuvauspaikoilla ovat usein seurausta elokuvan poikkeuksellisen hyvästä menestyksestä. Matkailijamäärät voivat kasvaa tilastollisesti huomattavan paljon myös silloin, kun matkailu alueella ennen elokuvan kuvaamista on ollut vähäistä. (Cloudberry Communications AB 2011, 7.) Elokuvamatkailun vaikutukset näkyvät selvemmin pienissä kylissä kuin suurissa kaupungeissa. Kaupungeissa, joissa on paljon nähtävyyksiä ja matkailua jo ennestään, toimii elokuvamatkailu vain lisäarvona. (Beeton 2005, 109–110.)

5 Tuotannosta matkailutuotteeksi

5.1 Kuvauspaikkojen tuotteistaminen

Kuvauspaikoille sijoittuvaan matkailuun kuuluu oleellisena osana myös erilaiset tuotannoista muistuttavat teemamatkat ja -ruokailut, aktiviteetit, opastetut kierrokset sekä tuotantoon liittyvät muut ohjelmapalvelut (Raivo 2011, 8). Monissa kaupungeissa elokuvien vetovoima tuo mukanaan niin paljon matkailua, että yksityisten matkailuyrittäjien on kannattavaa tehdä tuotantoihin pohjautuvia teemapaketteja ja -tuotteita (Roesch 2009, 11). Kun matkailijamäärät kuvaus- ja tuotantopaikoilla alkavat kasvaa ja vakiintua, voidaan alueelle tarvita myös niin sanottuja vierailukeskuksia (Raivo 2011, 8). Vierailukeskuksilla tarkoitetaan tässä yhteydessä elokuvaelämyskeskuksia, joista vierailijat saavat tietoa alueella kuvatuista elokuvista ja elokuvamatkailupalveluista.

Roesch (2009) käsittelee kirjassaan erilaisia keinoja ja tapoja, kuinka elokuva-tuotantojen myötä alueelle voidaan luoda uusia vetovoimatekijöitä. Hänen mukaansa myös olemassa olevat attraktiot voidaan keksiä uudelleen tuomalla esiin niiden yhteys elokuvamaailmaan. Hänen mukaansa yksinkertaisin tapa herättää matkailijoiden kiinnostus on pystyttää alueelle kylttejä kuten merkki- tai kuvatauluja, joista ilmenee, että alue on toiminut elokuvan kuvauspaikkana. Kyltit vakuuttavat matkailijat paikan autenttisuudesta ja ne toimivat linkkinä oikean ja kuvitteellisen paikan välillä. Jos merkki- ja kuvataulut ovat kuitenkin sijoitettu väärin paikkoihin tai niiden tieto on harhaanjohtavaa, voivat ne antaa matkailijalle negatiivisen kokemuksen. (Roesch 2009, 40.)

Elokuvamatkailun kannalta alkuperäisten kuvauspaikkojen ja mahdollisten lavasteiden säilyttäminen on erityisen tärkeää. Tutkimuksissa on havaittu, että alkuperäiset kuvauspaikat voivat lisätä merkittävästi alueen vetovoimaisuutta. Yleensä kuvauksissa käytetyt lavasteet puretaan heti kuvausten päätyttyä, sillä tuotantoyhtiöt eivät halua kuvauspaikkojen ja lavasteiden päätyvän julkisuuteen ennen elokuvan ensi-iltaa. Tämän vuoksi matkailuyritysten tulisi neuvotella jo

hyvissä ajoin tuotantoyhtiöiden kanssa alkuperäisten lavasteiden säilyttämisestä. Jos tuotantoyhtiö ei halua lavasteiden päätyvän julkisuuteen ennen aikojaan, voidaan neuvotteluissa sopia, että kuvauspaikat avataan yleisölle vasta elokuvan julkaisemisen jälkeen. Sopimusta tehdessä täytyy kuitenkin päättää lavasteiden kunnossapidosta kiinnioloaikana ja sopia kuka hyötyy kävijöistä, jos kuvauspaikka sijaitsee julkisella alueella. (Roesch 2009, 40–41.)

Alueen vetovoimaisuutta voidaan lisätä myös matkailutuotteilla, jotka on luotu uudelleen rakennettujen kuvauslavasteiden ympärille. Alkuperäistä kuvauspaikkaa muistuttavan rakennelman vaarana voi kuitenkin olla, että matkailijat huomaavat eron ja pettyvät. Onnistunut esimerkki löytyy kuitenkin Lontoon King's Cross juna-asemalta, jossa on kuvattu useita Harry Potter -elokuvien kohtauksia. Harry Potter -fanit vaativat, että juna-asemalle lisättäisiin laitureiden 9 ja 10 välille näkyvä todiste kuvitteellisen Tylypahka Express -junan lähtölaiturista numero 9 $\frac{3}{4}$. Nykyään paikalta löytyy jäljitelmä elokuvasta tutusta Platform 9 $\frac{3}{4}$ -kyltistä sekä kärry, joka on puoliksi tiiliseinän sisälle. Kuvitteellinen laiturin on ollut jo pitkään suosittu matkailijoiden vierailukohde. (Roesch 2009, 42.)

Joskus kuvauspaikka voi olla ennestään suosittu matkailukohde kuten linna tai tunnettu luontokohde. Elokuvan myötä paikasta voi tulla entistä vetovoimaisempi ja se voi muuntua uudenlaiseksi attraktioksi. Esimerkiksi sveitsiläinen köysirata-yritys Schilthornbahn Ltd kasvatti kävijämääriään merkittävästi sen jälkeen kun yrityksen köysivaunu ja alppivuoristoasema esiintyivät James Bond -elokuvassa Hänen majesteettinsa salaisessa palvelussa (On His Majesty's Secret Service) vuonna 1968. Tuotantoyhtiö halusi välttämättä kuvata vielä rakennusvaiheessa olevalla alppivuoristoasemalla, joten Schilthornbahn Ltd päätti antaa tuotantoyhtiölle mahdollisuuden lavastaa paikasta juuri elokuvaan sopivan. Tuotantoyhtiö maksoi vuoristoaseman rakennuskulut ja sopi luovuttavansa tilan takaisin yritykselle heti kuvausten päätyttyä. Sopimuksesta tuli köysirata-yrityksen kannalta erittäin tuottoisa ja hyvä markkinointiväline, sillä elokuvasta tuli suuri menestys. Yritys lisäsi jopa elokuvassa esiintyvän kuvitteellisen vuoristoaseman nimen ”Piz Buin” yrityksen logoon ja kaikkiin köysiradan vaunuihin. (Roesch 2009, 43.)

Elokuvatuotannoista voidaan kehittää myös näyttelyitä tai elokuvamuseoita. Näyttelyt voivat olla kiertäviä tai pysyviä riippuen elokuvan saamasta suosiosta. Uudessa-Seelannissa järjestettiin Taru Sormusten herrasta -elokuvaan liittyvä näyttely (Lord of The Rings Motion Picture Trilogy), joka sisälsi useita elokuvaan liittyviä lavasteita. Näyttely teki kävijäennätyksen 219 539 kävijällä joulukuun 2002 ja huhtikuun 2003 välisenä aikana. Suosion myötä näyttely alkoi kiertää ympäri maailmaa käyden muun muassa Lontoossa, Singaporessa, Bostonissa ja Sidneyssä. Nykyään elokuvan lavasteet ovat saaneet pysyvän sijainnin Uuden-Seelannin Wellingtonista, jonne on perustettu elokuvien ystäville Weta Cave -niminen näyttelytila. Myös Lontoon keisarillinen sotamuseo järjesti vuonna 2009 James Bond ”For Your Eyes Only” -näyttelyn, jossa esiteltiin useita elokuvan alkuperäisiä tavaroita. Näyttelyssä olivat esillä muun muassa Daniel Craigin verinen paita elokuvasta Casino Royale (2006), Rosa Klebbin veitsenteräkengät elokuvasta Salainen agentti 007 Istanbulissa (From Russia with Love 1963) ja Halle Berryn kuuluisat bikinit elokuvasta Kuolema saa odottaa (Die Another Day 2002). Elokuvamatkailuun painottuneita elokuvamuseoita löytyy maailmalta muutamia. (Roesch 2009, 43–45.)

Kuvauspaikkakierrokset ovat ihanteellisia elokuvamatkailutuotteita elokuvista kiinnostuneille matkailijoille ja faneille. Kierrokset voivat olla omatoimisia tai opastettu ja niitä voi kulkea tavallisimmin jalan, autolla tai pyörällä. Opastetuista kierroksista puhuttaessa ammattimaisen kierroksen tulee täyttää useita laatuvaatimuksia. Kierrokset täytyy suunnitella tarkoin ja mahdollisimman yksityiskohtaisesti. Pelkkä kuvauspaikoilla pysähtyminen ilman kuvasmateriaalin hankkimista, taustakertomuksia ja sisäpiirin kuvaustietoja, voi kierros olla matkailijalle suuri pettymys. Tasokasta kierrosta suunnitellessa tulee huomioida myös kuvauspaikkojen laatu, jolla tarkoitetaan paitsi paikan fyysistä kuntoa myös paikan tunnistettavuutta ja sen luomaa tunnesidosta matkailijaan. Laadukkaan tuotteen suunnittelussa on tärkeää hankkia monipuolista materiaalia elokuvan eri vaiheista. Näitä ovat esimerkiksi kuvauksissa otetut valokuvat, käsikirjoituksen pätkät ja kuvauksissa käytetyt call sheet-paperit eli kuvausaikataulut. Kierroksen täytyy vakuuttaa osallistujat siitä, että he ovat etuoikeutetussa asemassa. (Roesch 2009, 46–47.)

On tärkeä myös muistaa, että jokainen kierros tarvitsee ammattitaitoisen ja laadukkaan oppaan. Hän toimii oikean ja kuvitteellisen paikan välisenä linkkinä, ja hänen tehtävänsä on herättää mielikuvat eläviksi ja ylittää asiakkaiden odotukset. Kuvauspaikkakierroksen voi suunnitella valmiiksi ennen elokuvan julkaisemista tai sen jälkeen. Molemmat tavat sisältävät kuitenkin riskitekijöitä. Jos elokuvasta ei tulekaan menestystä, kierrokselle ei ole tarpeeksi kysyntää ja suunniteltu työ menee hukkaan. Jos kierrosta aletaan suunnitella vasta elokuvan saaman suosion jälkeen, voi lupien ja materiaalien saaminen olla hankalaa. (Roesch 2009, 46–47.)

Myös majoitusta tarjoavat yritykset voivat hyötyä elokuvamatkailusta. Teemamajoitus on yksi tapa tehdä elokuvamatkailijoille kohdistettuja palveluja. Se voi toimia lisävetovoimana matkapaketissa tai olla nähtävyys jo itsessään. Ideana on, että hotellihuone sisustetaan samanlaiseksi kuin se on elokuvassa esiintynyt tai se on teemaltaan elokuvan tyylinen. Toinen tapa on mainostaa majoituskohdetta ja sen huoneita paikkana, jossa elokuvan näyttelijät tai kuvausryhmä ovat yöpyneet. Esimerkiksi Bull and Finch Hotel toimi merkittävänä kuvauspaikkana televisiosarjassa Cheers (1982–1993), jonka myötä hotellista tuli merkittävä matkailukohde. (Roesch 2009, 47–48.)

Uuden-Seelannin Wanakassa sijaitseva Minaret Lodge -niminen majoitusyritys tarjoaa puolestaan Taru sormusten herrasta -elokuvien ystäville hobittien asu-musta muistuttavan Barliman's Room -huoneen. Huoneen ikkunat ja ovet on suunniteltu pyöreiksi, ja sen kaikki huonekalut ovat kooltaan jättimäisiä. Teemamajoitusta tarjoaa myös Tokion The Park Hyatt -hotelli, jonka aulabaari ja hotellihuone tulivat tunnetuiksi elokuvan Lost in Translation (2003) myötä. Hotelli tarjoaa yhden yön teemamajoituspakettia elokuvan ystäville, jotka haluavat kokea Tokion kulkemalla elokuvan päähenkilöiden jalanjalkia. (Roesch 2009, 47–48.)

5.2 Esimerkkejä elokuvamatkailutuotteista

Ulkomailta löytyy kattava valikoima tuotteistettuja elokuvamatkailukohteita. Euroopassa tällainen kohde on muun muassa Salzburgin kaupunki Itävallassa, jossa von Trappin perheestä kertova elokuva *Sound of Music* (1965) on kuvattu. Salzburgissa vierailee vuosittain noin 300 000 elokuvamatkailijaa, joista 70 % sanoo elokuvan olevan suurin syy vierailulleen (Roesch 2009, 8). Kaupunki tarjoaa matkustajilleen mahdollisuuden varata *Sound of Music* -aiheisia matkapaketteja, jotka sisältävät muun muassa kierroksen elokuvan kuvauspaikoilla, teemapohjaisen ruokailun sekä vierailun alkuperäisessä von Trappin kartanos- sa, joka toimii nykyään museona ja hotellina (Roesch 2009, 11).

Myös Ruotsissa elokuvamatkailuun on panostettu Millennium-trilogian ja Wallander-elokuvien myötä. Stieg Larssonin kirjoihin perustuva Millennium-sarja sijoittuu Tukholmaan ja erityisesti Södermalmin kaupunginosaan. Nykyään alueella järjestetään The Millennium Tour -kävelykierros, jossa käy vuosittain 10 000 kävijää. Keväällä 2010 tehdyn kävijätutkimuksen mukaan ulkomaisista vierailijoista kuusi prosenttia saapui Tukholmaan juuri Millennium Tour -kävelykierroksen takia. Muita elokuvaan liittyviä tuotteita ovat The Millennium Map -kartta, Stieg Larssonista kertova näyttely, älypuhelinsovellus, H&M Girl with Dragon Tattoo -mallisto sekä opaskirja Millennium-kirjojen, Stieg Larssonin ja Tukholman kokemiseen. (Suvanto 2012, 14–16.)

Wallander-elokuvat perustuvat Henning Mankellin kirjoittamiin rikoskirjoihin. Suurin osa elokuvista on kuvattu Ystadin kaupungissa, jossa on nykyään mahdollista osallistua useille Wallander-aiheisille kävely- ja bussikierroksille. Alueella jaetaan myös In the Footsteps of Wallander -esitteitä ja opaskirjoja, joihin on merkitty keskeisimpiä tapahtumapaikkoja ja kohteita. Kaupunki tarjoaa myös Wallander-majoituspaketin, joka sisältää illallisen Wallanderin lempiravintolas- sa, hotelliyön ja kahvit Wallanderin suosimassa Fridolfs-konditoriossa. Alueelta löytyy myös Ystad Studios- ja Cinetek-elokuvaelämyskeskus. Kaupungissa käy matkailijoita ympäri maailmaa, minkä vuoksi palvelut on saatavissa useimmiten ruotsin lisäksi myös englannin ja saksan kielillä. (Suvanto 2012, 20–23.)

Isossa-Britanniassa elokuvamatkailukohteena on muun muassa Yorkshiren alue, jossa on kuvattu rikossarjojen lisäksi suosittuja Emmerdale- ja Sydämen asialla (Heartbeat) -televisiosarjoja. Alueella toimiva Welcome to Yorkshire -matkailuorganisaatio tarjoaa matkailijoille erilaisia Emmerdale- ja Sydämen asialla -teematuotteita kuten bussikierroksia ja Yorkshire/Emmerdale Flights -helikopterilentoja. (Suvanto 2012, 25–27.) Iso-Britannian matkailusivustolta löytyy myös elokuvamatkailijoille suunnattu ”Britain on film” -sivusto, jossa on lueteltu suosituimpia alueella kuvattuja elokuvia ja niiden kuvauspaikkoja (Visit Britain 2013). New Yorkissa on kuvattu myös paljon elokuvia ja tv-sarjoja, jotka vetoavat elokuvamatkailijoihin. On Location Tours -yritys järjestää New Yorkin alueella esimerkiksi Sex and The City -, The Sopranos - ja kuvauspaikkoihin yleisesti sijoittuvia TV Tour -kierroksia. (Beeton 2005, 109.)

Selvästi tunnetuin ja menestynein elokuvamatkailun esimerkki on kuitenkin Taru Sormusten Herrasta -trilogia (The Lord of The Rings), joka kuvattiin Uudessa-Seelannissa vuosina 2001, 2002 ja 2003. Elokuvien saaman suosion myötä Uuden-Seelannin matkailijamäärät nousivat kuvausvuosina nelinkertaisiksi. Uusi-Seelanti on hyödyntänyt elokuvien suosiota myös matkailumarkkinoinnissaan ja nykyään kuvauspaikat ovat merkittävä matkailukohde. Alueelta löytyy lukematon määrä matkailutuotteita, joiden kesto vaihtelee päivästä useaan viikkoon. Kiertomatkoja on mahdollista tehdä jalan, ratsastaen, veneellä tai helikopterilla. (Roesch 2009, 6–9; Suvanto 2012, 35–37.)

Suomessa elokuvamatkailutuotteita on muutamia. Elokuvamatkailutoimintaa tarjoaa muun muassa Naantalissa sijaitseva lapsille suunnattu teemapuisto Muumimaailma, jonka toiminta perustuu Tove Janssonin luomiin muumitarinoihin ja niistä tehtyihin animaatioversioihin. Muumimaailmasta löytyy sarjasta tuttuja taloja ja hahmoja sekä teeman ympärille luotuja ravintoloita, myymälöitä ja tapahtumia. (Muumimaailma 2012.)

Myös suomalaisten elokuvien ja televisiosarjojen ympärillä tarjotaan satunnaisesti matkailutoimintaa. Esimerkiksi televisiokanava MTV3 järjestää ajoittain kilpailuja, joiden palkintona pääsee seuraamaan Suomen suosituimman televisiosarjan Salatut elämät kuvauksia (MTV3 2012). Kemijärvellä kuvatun tv-sarjan

Taivaan tulet ympärille on luotu myös kuvauspaikkakierros, jossa tutustutaan televisiosarjan keskeisiin kuvauskohteisiin. Kahden tunnin mittaisella Taivaan tulet -bussikierroksella ohitetaan jopa yli 40 sarjan kuvauspaikkaa ja sivutaan Kemijärven tunnetuimpia nähtävyyksiä. Yhdessä televisiosarjan keskeisimmässä kuvauspaikassa No Man's Landissä sijaitsee Kemijärven info, josta matkailijat voivat ostaa erilaisia Taivaan tulet -tuotteita ja ihailla sarjan näyttelijöistä tehtyjä vahanukkeja. (Alaluusua 2011.)

Location/ Destination Finland -hankkeen myötä myös Länsi-Suomen elokuvakomissio on alkanut kehittämään Turun seudulle erilaisia elokuvamatkailutuotteita. Esimerkiksi elokuussa 2012 muutamia vierailijoita pääsi tutustumaan Turun Kakolanmäessä kuvatun Röllin ja Kultainen avain -elokuvan kuvauspaikalle. Alueelle oli rakennettu suuri ulkolavaste ja sirkuskylä, jossa elokuvaa kuvattiin. Vierailijat pääsivät tutustumaan myös Lääninvankilan sisälle pystytettyihin pukuihin ja maskeeraustiloihin. Varsinainen Röllikylä on pystytetty Alahärmän Powerparkin yhteyteen. Sirkuskylä jää kuvausten jälkeen pysyvästi Turun Taideakatemi-an sirkuskoululaisten käyttöön ja Röllikylä jää toistaiseksi Powerparkin yhteyteen. (Nurmi 2012; West Finland Film Commission 2012.)

Location/ Destination Finland -hanke on järjestänyt vuonna 2012 myös elokuvamatkailun tuotekehitystyöpajoja, joihin on osallistunut useita kymmeniä yrityksiä. Työpajoissa on saatu aikaan useita onnistuneita yhteistyöprojekteja ja matkailutuotteita. Esimerkiksi Niko2 -elokuvaa on hyödynnetty Rovaniemen ja Raaunan seudun matkailutarjonnassa tarjoamalla Santa Claus -hotellin yöpymispakettia ja Niko2-lomapakettia. Voice of Finland - tv-sarjan ympärille on rakentunut myös matkatoimisto Matkavekan tarjoama tuotepaketti, joka sisältää lipun sarjan suoraan lähetykseen, illan Apollo-yökerhossa ja majoituksen Turun Scandic-hotellissa. Myös Vares elokuvien ympärille ollaan kehittämässä kansainvälisiä elokuvamatkailutuotteita. (Matkailun ja elämystuotannon klusteriohjelma 2013.)

Edellä mainituista esimerkeistä voidaan päätellä, että elokuvamatkailu liittyy vahvasti kirjallisuusmatkailuun. Nykypäivänä useat suositut elokuvatuotannot pohjautuvat menestyneeseen kirjallisuusteokseen. Esimerkiksi Ystadin matkailu pohjautui alun perin Wallander-kirjojen saamaan suosioon (Ystads kommun

2013). Muita suosittuja kirjoihin pohjautuvia elokuvia ovat Harry Potter ja Taru sormusten herrasta sekä kotimainen Vares. Kirjallisuus oli ennen elokuvia vahvimpia median aloja, joiden mukaan ihmiset matkustivat paikasta toiseen (Beeton 2005, 4).

6 Elokuvamatkailu Pohjois-Karjalassa

6.1 Pohjois-Karjalassa kuvatut elokuvat

Pohjois-Karjalan alueella on kuvattu vuodesta 1938 lähtien yhteensä 32 elokuva- ja televisiotuotantoa. Tuotannoista 29 on pitkiä elokuvia ja loput televisiosarjoja. Luku ei sisällä dokumentti-, mainos- ja lyhytelokuvatuotantoja, joita alueella on myös kuvattu useita. Elokuvat on lueteltu kokonaisuudessaan opinnäytetyön liitteessä 1. Ensimmäinen alueella kuvattu pitkä elokuva on Toivo Särkän ja Yrjö Nortan ohjaama Tulitikkuja lainaamassa vuodelta 1938. Seuraava elokuva kuvattiin vuonna 1951, jonka jälkeen elokuvia tehtiin 1980-luvun loppuun mennessä yhteensä seitsemän. Suurin osa elokuvista on kuvattu Ilomantsin ja Lieksan alueella. Suurta huomiota herätti erityisesti David Leanin ohjaama yhdysvaltalainen sotadraamaelokuva Tohtori Zivago, jonka Siperian osuudet kuvattiin Pyhäselän jäällä keväällä 1965. (P-K elokuvat 2010.) Elokuva on voittanut Yhdysvalloissa viisi Oscar-palkintoa ja se oli aikanaan tuotantoyhtiö MGM-studion kolmanneksi suurin menestyselokuva (YLE 2009b).

Elokuvatuotantojen määrä Pohjois-Karjalan alueella kasvoi 1990-luvulla huomattavasti. Uusia elokuvia kuvattiin yhteensä seitsemän eli saman verran kuin aikaisempina vuosikymmeninä yhteensä. Tunnetuimpia 1990-luvulla kuvattuja elokuvia ovat Markku Pölösen ohjaamat Onnen maa (1993), Kivenpyörittäjän kylä (1995) ja Kuningasjätkä (1998) sekä Perttu Lepän ohjaama Pitkä kuuma kesä (1998). Vuonna 1992 Pohjois-Karjalassa kuvattiin myös Susirajan Antti-televisiosarjaa. (P-K elokuvat 2010.)

Vuodesta 2000 elokuva- ja televisiotuotantojen määrä on lisääntynyt entisestään. Vuodesta 2006 lähtien Pohjois-Karjalassa on kuvattu jopa kolmea pitkää tuotantoa yhtä aikaa. Vuosien 2000–2011 välisenä aikana elokuvatuotantoja kuvattiin yhteensä 17, joista kaksi oli televisiosarjoja. Tunnetuimpia elokuvia ovat Helmiä ja sikoja (2003), Koirankynnen leikkaaja (2004), Lieksa! (2007) ja Prinsessa (2010). Karjalan kunnilla -televisiosarjaa kuvattiin Kontiolahdella vuosina 2007, 2008 ja 2009. Sarja keräsi ensimmäisellä tuotantokaudella noin 800 000 katsojaa viikoittain ja se on voittanut Kultainen TV (2007) ja Yleisö-Venla (2008) -palkinnot. (YLE 2009a; P-K elokuvat 2010; Finnpanel 2011.) Joensuun alueella elokuvia on kuvattu yhteensä kymmenen ja televisiosarjoja yksi. Taulukossa 2 on esitelty kaikki Joensuun seudulla kuvatut elokuvat julkaisu-vuoden mukaan.

Taulukko 2. Joensuun seudulla kuvatut elokuvat (P-K elokuvat 2010; Myller 2012.)

Elokuva	Vuosi	Ohjaaja	Paikka
Tohtori Zivago	1965	David Lean	Koli, Pyhäselkä
Pitkä kuuma kesä	1999	Perttu Leppä	Joensuu
Helmiä ja sikoja	2003	Perttu Leppä	Joensuu
Koirankynnen leikkaaja	2004	Markku Pölönen	Eno, Kontiolahti
Unna ja Nuuk	2006	Saara Cantell	Joensuu, Lieksa
Ralliraita	2009	Markku Pölönen	Joensuu, Ylämylly, Tuupovaara
Prinsessa	2010	Arto Halonen	Joensuu
Roskisprinssi	2011	Raimo O. Niemi	Joensuu
Syvälle salattu	2011	Joona Tena	Joensuu, Lieksa
Kulman pojat	2012	Teppo Airaksinen	Joensuu

Matkailutuotteita suunnitellessa on hyvä huomioida myös elokuvien saama suosio ja katsojamäärät. Taulukossa 3 on listattu Joensuun alueella kuvatut elokuvat katsojamäärien mukaan.

Taulukko 3: Joensuun alueella kuvatut elokuvat katsojamäärien mukaan (YLE 2009a; YLE 2009b; Finnpanel 2011; Suomen elokuvasäätiö 2012; Elonet 2013.)

Elokuva	Katsojamäärä julkaisuvuonna	Palkinnot
Tohtori Zivago	**	<ul style="list-style-type: none"> • 5 Oscar-palkintoa
Prinsessa	279 002	<ul style="list-style-type: none"> • Paras naispääosa Jussi-palkinto 2011 • Parhaan elokuvan Grand Prix Jury -palkinto Etelä-Afrikassa 2011 • Toinen palkinto Viareggio Europa Cinema -festivaaleilla Italiassa 2011 • Kunniamaininta Festroian kansainvälisillä elokuvajuhlilla Portugalissa 2011 • Parhaan kokoillan fiktioelokuvan palkinto Teaneckin kansainvälisillä elokuvafestivaaleilla New Jerseyssä 2012
Helmiä ja sikoja	213 385	<ul style="list-style-type: none"> • Paras miespääosa ja paras naissivuosa Jussi-palkinnot 2004 • Kansainvälisen lasten juryn 1.palkinto Tšekin kansainvälisillä lasten ja nuorten filmifestivaaleilla 2004
Koirankynnen leikkaaja	194 746	<ul style="list-style-type: none"> • Yleisöpalkinto Nordic filmifestivaaleilla Ranskassa 2004 • Kultainen delfiini -palkinto Festroian kansainvälisillä elokuvajuhlilla Portugalissa 2005 • Paras elokuva -, paras ohjaus -, paras miespääosa -, paras käsikirjoitus ja paras kuvaus Jussi-palkinnot 2005
Pitkä kuuma kesä	75 153	
Ralliraita	59 034	
Kulman Pojat	56 478	<ul style="list-style-type: none"> • Paras miespääosa Jussi-palkinto 2013
Unna ja Nuuk	51 698	<ul style="list-style-type: none"> • Paras äänisuunnittelu Jussi-palkinto 2007
Syvälle salattu	32 026	
Roskisprinssi	27 151	<ul style="list-style-type: none"> • Parhaan elokuvan palkinto FICI lasten- ja nuortenelokuvafestivaaleilla Espanjassa 2011

** Tohtori Zivago -elokuvan katsojalukua ei löytynyt kansainvälisten tilastotietojen puuttuessa.

Taulukon perusteella kotimaisista elokuvista selkeästi katsotuimmat ovat *Prinssessa*, *Helmiä ja sikoja* sekä *Koirankynnen leikkaaja*. *Tohtori Zivago* jää opinäytetyössäni kuvauspaikkakartaston ulkopuolelle, koska elokuvan kuvauspaikkoja ei ole saataville ja niistä vain muutama sijoittuu Joensuun alueelle. *Tohtori Zivagon* katsojamäärä on kuitenkin oletettavasti suurin. Taulukossa ei ole huomioitu televisioesitysten katsojamääriä. Pelkkä katsojamäärä ei kuitenkaan kerro elokuvien vetovoimaisuudesta. Esimerkiksi *Pitkä kuuma kesä* -elokuvan nostalgia-arvo paikallisten keskuudessa on huomioimisen arvoista. *Pitkä kuuma kesä* on esitetty televisiossa viisi kertaa ja sen katsojamäärä on ollut parhaimmillaan 569 000 (Elonet 2013). *Helmiä ja sikoja* -elokuva on näytetty televisiossa kolmesti, *Koirankynnen leikkaaja* neljästi, *Ralliraita* kerran ja *Unna ja Nuuk* -elokuva kahdesti. *Koirankynnen leikkaaja* -elokuvan televisioesityksen katsojamäärä oli parhaimmillaan 745 000. (Elonet 2013.)

6.2 Elokuvmatkailun kehittäminen

Elokuvmatkailua on kehitetty aiemminkin Pohjois-Karjalan alueella. Suomen ensimmäinen Elokuva- ja elämysmatkailun kehittäminen Pohjois-Karjalassa -hanke toteutettiin Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun hallinnoimana 1.12.2008–31.12.2010. Hankkeen lähtökohtana oli kehittää uutta matkailusisältöä ja liiketoimintaa elokuvmatkailun ympärille hyödyntäen Pohjois-Karjalassa kuvattujen elokuvatuotantojen kuvauspaikkoja. (Karttunen 2011, 1.)

Projektin aikana luotiin monipuolinen yritys- ja yhteistyöverkosto, jonka avulla liiketoimintoja ja palveluja kehitettiin. Hankkeen keskeisenä toimijana oli SF Filmitoiminta Oy, jonka suunnitelmissa oli avata Kontiolahdelle Suomen ensimmäinen matkailukäyttöön suunniteltu elokuvakylä, SF-Filmikylä. Muita projektiin osallistuneita tahoja olivat muun muassa Kolin Matkailuyhdistys ry, Joensuun kaupunki, JOSEK Oy, Kontiolahden kunta, Karelia Expert Matkailupalvelu Oy, Maakuntaliitto, Matkailun opetus- ja tutkimuslaitos ja Joensuun Popmuusikot ry. (Karttunen 2011, 3.)

Hankkeen tuloksena syntyi useita SF-Filmikylään liittyviä matkailutuotteita ja -paketteja. Näitä olivat esimerkiksi Kurkistus kulisseeihin -opastettu kierros, Sokos hotellin tarjoama SF-Filmikylä-majoituspaketti, Kiteen Seudun matkailun järjestämä SF-Filmikylä-bussimatkat ja Karelia Expert Matkailupalvelu Oy:n tarjoama matkapaketti. Matkapaketti sisälsi majoituksen ja muun ohjelman lisäksi vierailun SF-Filmikyllä. Kehitettyjä palvelutuotteita ei kuitenkaan testattu ennen matkailukauden alkua, minkä vuoksi keskeneräisiä tuotteita jouduttiin muuttelamaan kesken matkailukautta. Pilottien tekeminen viivästyi yrittäjien ja yhteistyökumppaneiden aikatauluongelmien vuoksi. Projektin aikana tehtiin myös SF-Filmikylän asiakastyytyväisyyskysely (2009–2010) ja SF-Filmikylän tunnettuustutkimus (2010). (Karttunen 2011, 5–6.) Hankkeen jälkeen alueelle ei ole syntynyt uusia elokuvamatkailutuotteita. SF-Filmikylällä ei ole tällä hetkellä enää elokuvamatkailutoimintaa.

6.3 Tulevaisuuden näkymät

Elokuvamatkailun hiljaiselosta ja SF-Filmikylän tilanteesta huolimatta elokuva-tuotantojen tilanne Pohjois-Karjalassa vaikuttaa tällä hetkellä valoisalta. Alueelle on kysyntää ja neuvotteluja uusista tuotannoista käydään jatkuvasti. (Myller 2013.) Itä-Suomen elokuvakomission tavoitteena on saada alueelle myös kansainvälisiä tuotantoja ja hyödyntää Venäjän rajan läheisyyttä. Useat tuotantoyhtiöt ovat ilmaisseet kiinnostuksensa Venäjällä kuvaamisesta, joten Joensuun läheinen sijainti naapurimaahan toimii alueen vahvuutena. (Josek, 2013b, 8.) Itä-Suomen elokuvakomission mukaan muutamat tuotantoyhtiöt odottavat rahoituspäätösten saamista. Neuvotteluja on käyty niin kansallisista kuin kansainvälisistä tuotannoista. (Myller 2013.)

Joensuun naapurikunnassa, Outokummussa on tällä hetkellä käynnissä mittava matkailualan hanke, jonka tarkoituksena on luoda vanhalle kaivosalueelle uusi elokuvakeskittymä. Hankkeen aikana kaivosalueelle on tarkoitus rakentaa näyttelykokonaisuus sekä drive in -elokuvakonsepti. Alueella kuvataan vuoden 2013 aikana ohjaaja Timo Puustisen Aarnihauta-nimistä seikkailuelokuvaa, jonka lavasteet on tarkoitus jättää Outokummun vanhan kaivoksen alueelle. Outokum-

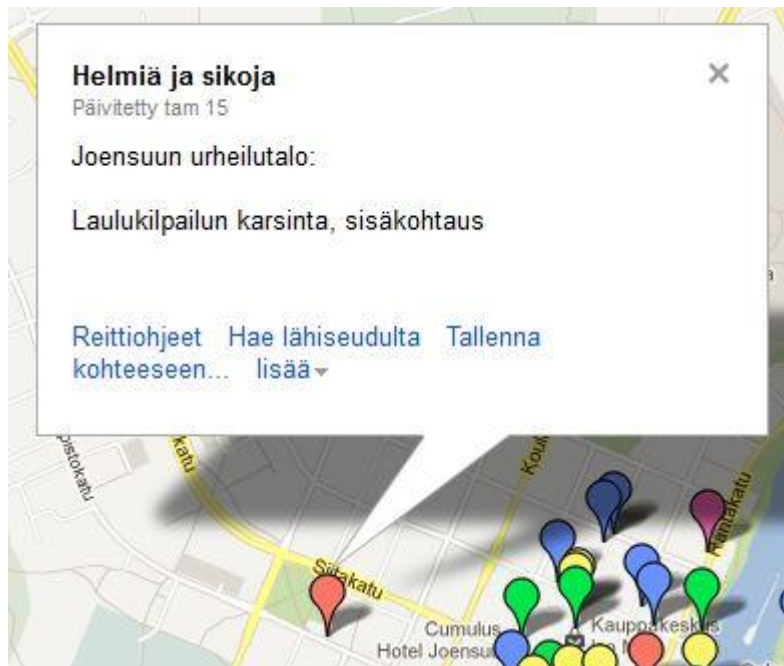
mun kehittämispäällikkö Ulla-Riitta Moilanen kertoi, että elokuvahanke on itsenäinen tuotanto, mutta se liittyy selkeästi Outokummun matkailuliiketoiminnan kehittämishankkeisiin. Outokummun kaivoshistoriaan pohjautuvan elokuvan kuvaukset tukevat myös alueelle perustettavaa kaivosteemapuistoa. (Moilanen 2013; Karjalan Heili 2012.)

7 Kuvauspaikkakartasto

7.1 Ulkoasu ja rakenne

Opinnäytetyön toiminnallisena osana sijoitin Joensuun alueella kuvattujen elokuvien kuvauspaikat kartalle. Kuvauspaikat on koottu Google Maps -karttapalvelusovellukseen, joka on virtuaalinen Internetissä toimiva karttapalvelu. Google Maps -kartan käyttö on ilmaista, ja sillä on mahdollista katsoa katu- ja satelliittikarttoja, suunnitella omia matkareittejä sekä etsiä paikkoja. (Google 2013.) Loin Google Maps -sovellukseen Kuvauspaikat-nimisen kartan, jossa näkyvät elokuvien *Helmiä ja sikoja*, *Koirankynnen leikkaaja*, *Kulman pojat*, *Pitkä kuuma kesä*, *Prinsessa*, *Ralliraita*, *Roskisprinssi* ja *Syvälle salattu* kuvauspaikat.

Jokaisella elokuvalla on omanvärinen merkkisymboli, joka näkyy kartassa kuvauspaikan kohdalla. Symbolia klikkaamalla näkyviin tulee elokuvan- ja kuvauspaikan nimi sekä tieto siitä, mitä kohtauksia paikassa on kuvattu. Kuvassa 1 näkyy, mitä tietoja symbolin alta löytyy. Kuvassa 2 on listattu kaikki kartastosta löytyvät symbolit.

Kuva 1. Symbolin tiedot.

- Helmiä ja sikoja
- Koirankynnen leikkaaja
- Kulman pojat
- Pitkä kuuma kesä
- Prinsessa
- Ralliraita
- Roskisprinssi
- Syvälle salattu

Kuva 2. Symbolit.

Käytin Google Maps -karttapalvelusovellusta, koska se on maksuton, helppokäyttöinen ja tarkoitukseeni sopiva. Palvelu toimii gmail-tilin kautta pilvipalveluna, joten työskentely ei ole sidottu aikaan tai paikkaan. Karttapalvelun käyttö vaatii ainoastaan toimivan Internet-yhteyden. Olin käyttänyt Google Maps -karttapalvelua jo aiemmin opinnoissani, joten sen käyttö oli minulle ennestään tuttua. Virtuaalinen kartta on myös toimiva, koska sitä on helppo muokata ja jakaa jälkepäin.

Tekemäni kuvauspaikkakartasto tulee Josek Oy:n ja Itä-Suomen elokuvakomission käyttöön. Karttaa ei julkaista opinnäytetyöni yhteydessä, koska kartan käyttöoikeuksista täytyy tehdä selvitys ennen sen julkaisemista. Selvityksen tekee toimeksiantajan edustaja. Kuvauspaikoista kiinnostuneet voivat tiedustella karttaa Itä-Suomen elokuvakomissiosta tai Josek Oy:ltä. Karttaa on tarkoitus vielä työstää niin, että kuvauspaikat voidaan rajata näkyviin elokuvakohtaisesti. Kuvauspaikat on koottu kartaston lisäksi myös luetteloksi, joka löytyy opinnäytetyön liitteestä 2. Luettelosta löytyy kaikki selvittämäni kahdeksan elokuvan kuvauspaikat ja kohtaukset. Kuvauspaikat on jaoteltu sisä- ja ulkokuvauksiin.

7.2 Kuvauspaikat

Kuvauspaikkatietoja kertyi yhteensä 115, joista suurin osa on sijoitettu kuvauspaikkakartastoon. Kartta on rajattu Joensuun seudun alueelle, johon kuuluu Joensuun lisäksi sen lähikunnat Kontiolahti, Liperi, Tohmajärvi ja Rääkkylä. Kartastoon ei ole merkitty kohteita, joiden sijaintia ei voitu määrittää tarpeeksi tarkasti. Esimerkiksi metsässä ja järvenrannalla kuvatut kohtaukset olivat tällaisia. Myös yksityisten omistajien asunnot ja muut matkailijoille suljetut alueet jätettiin kuvauspaikkakartaston ulkopuolelle. Kaikki kuvauspaikat löytyvät kokonaisuudessaan kuitenkin kuvauspaikkaluettelosta, liite 2.

Kuvauspaikkatietoja kerättiin kahdeksasta elokuvasta. Tohtori Zivago sekä Unna ja Nuuk -elokuva jäivät kuvauspaikkakartaston ulkopuolelle, koska toimeksiantaja ei pitänyt elokuvien kuvauspaikkoja kartaston kannalta tarpeellisena. Tohtori Zivagoa on kuvattu vain muutamia kohtauksia Pyhäselän järven jäällä ja Unna ja Nuuk -elokuva sijoittuu pitkälti maakunnan metsiin. Molemmissa tapauksissa kuvauspaikkojen tarkan sijainnin löytäminen ja niiden matkailullinen hyödyntäminen olisi vaikeaa. Selvitetystä kuvauspaikoista suurin osa sijoittuu Joensuun keskustan ja sen lähialueiden ympärille. Seuraavaksi selitän elokuvakohtaisesti keskeisimmät kuvauspaikkoihin liittyvät tiedot.

Helmiä ja sikoja -elokuvan kuvauspaikkoja varmistui yhteensä kuusi, joista kaikki sijaitsevat Joensuun alueella. Elokuvan tapahtumat sijoittuvat erityisesti Ran-

takylän ja keskustan alueelle. Useat kohtaukset ovat kuvattu rakennusten sisätiloissa tai studiossa, minkä vuoksi kuvauspaikkojen määrittäminen oli erityisen hankalaa. Tunnistamattomia paikkoja jäi yhteensä seitsemän.

Koirankynnen leikkaaja -elokuvaa on kuvattu enimmäkseen Joensuun lähikunnassa Kontiolahdella sekä Enon Ahvenisella. Alueelta löytyy yhteensä 16 kuvauspaikkaa, joista suurin osa sijoittuu luontoon. Karttaan ei ole merkitty sellaisia kuvauspaikkoja, joiden tarkkaa sijaintia ei voitu määrittää tai ne sijaitsivat yksityisen omistajan maalla. Yksi keskeisimmistä ja tunnistettavimmista kuvauspaikoista on kuitenkin Kontioniemen entinen tuberkuloosisairaala, joka toimii elokuvassa sotasairaalana.

Kesällä 2011 Joensuussa kuvattiin jalkapalloaiheista Kulman pojat -elokuvaa. Elokuvan kuvauspaikkoja löytyy Joensuun alueelta yhteensä 19, joista keskeisimpiä ovat keskustan alue ja Utran jalkapallokenttä. Osa elokuvan kohtauksista on kuvattu suljetulla UPM:n tehdasalueella Sirkkalassa, jonne yksityiset ihmiset eivät pääse ilman kulkulupaa. Ryhmäkierrosten aikana tehdasalueelle pääsy on luultavasti neuvoteltavissa. Kaikki kuvauspaikat eivät kuitenkaan ole yksittäisten matkailijoiden saavutettavissa.

Pitkä kuuma kesä -elokuvan kuvauspaikkoja löytyy Joensuun ja sen lähikuntien alueelta yhteensä 24. Muutamia elokuvassa esiintyviä rakennuksia ovat kuitenkin purettu ja osa aiemmin toimineista yrityksistä on lopettanut toimintansa tai vaihtanut toimipisteen paikkaa. Tämän vuoksi kaikki kuvauspaikat eivät vastaa elokuvassa nähtyä. Elokuva on tehty vuonna 1999, joten Joensuun katukuva näyttää myös hieman erilaiselta nykypäivään verrattuna.

Kesällä 2009 kuvattun Prinsessa-elokuvan keskeisimmät kuvauskohteet Joensuussa ovat Niittylahden opisto sekä Joensuun konservatorion iso sali. Niittylahden opiston pihalla kuvattuja kohtauksia esiintyy elokuvassa paljon, sillä opisto toimii elokuvassa Kellokosken psykiatrisena sairaalana. Sairaalan ulko-kohtaukset kuvattiin Joensuussa ja sisäkohtaukset Kellokoskella. Elokuvaa on kuvattu Joensuun ja Kellokosken lisäksi myös Parikkalassa ja Tukholmassa. Joensuussa kuvauspaikkoja oli yhteensä viisi.

Ralliraita-elokuvan kuvauspaikkoja löytyy Joensuun seudulta yhteensä 12. Elokuva on kuvattu eniten Tohmajärvellä, mistä löytyy elokuvassa esiintyvä auto-
korjaamo ja baari. Rallikohtaukset on kuvattu Tuupovaaran Rally Centerillä ja
Ylämyllyn Moottoriurheilukeskuksessa.

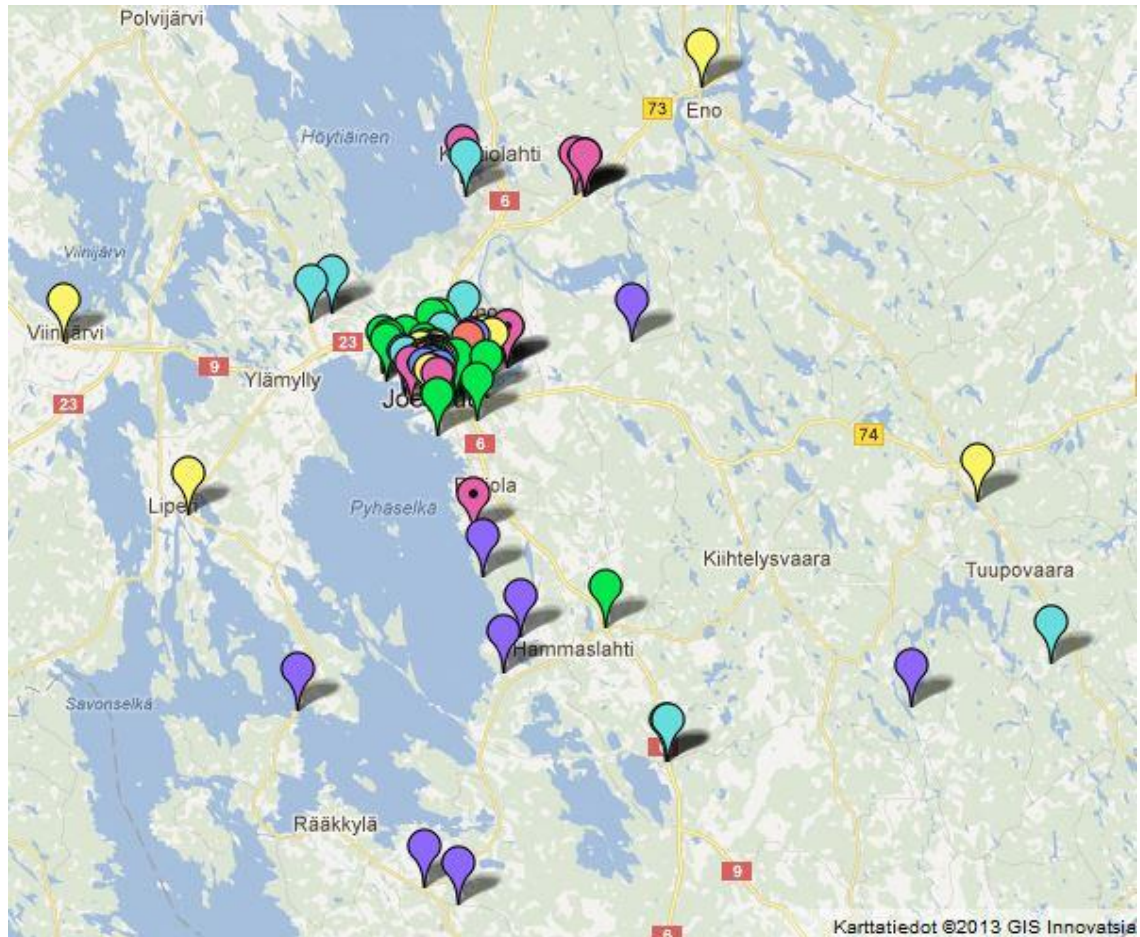
Roskisprinssi-elokuvan tapahtumat sijoittuvat Joensuussa erityisesti keskustan
ja Aavarannan alueelle. Kuvauspaikkoja on yhteensä 22, joista neljä on yksityi-
siä omakotitaloja ja kaksi yrityksen toimistotiloja. Matkailijoille julkisia vierailu-
paikkoja on yhteensä 16. Elokuva on kuvattu Joensuussa kesällä ja talvella.

Syvälle salattu -elokuvan kuvauspaikat sijoittuvat suurimmaksi osaksi Joensuun
ulkopuolelle, sen lähikuntien alueelle. Elokuvan Lieksa-kohtaukset on jätetty
kartaston ulkopuolelle, koska kuvauspaikat sijaitsevat tarkastelualueeni ulko-
puolella. Kartastoon on kerätty ainoastaan sellaiset kuvauspaikat, jotka sijoittu-
vat Joensuun lähialueille. Elokuvan kuvauspaikkoja löytyy yhteensä 11, joista
Joensuun alueelle sijoittuu kaksi. Kohtauksia on kuvattu muun muassa Ham-
maslahdessa, Niittyahdessa, Rääkkylässä ja Kontiolahtella. Taulukossa 4 on
esitetty kooste kuvauspaikoista.

Taulukko 4. Kuvauspaikkojen määrä elokuvakohtaisesti

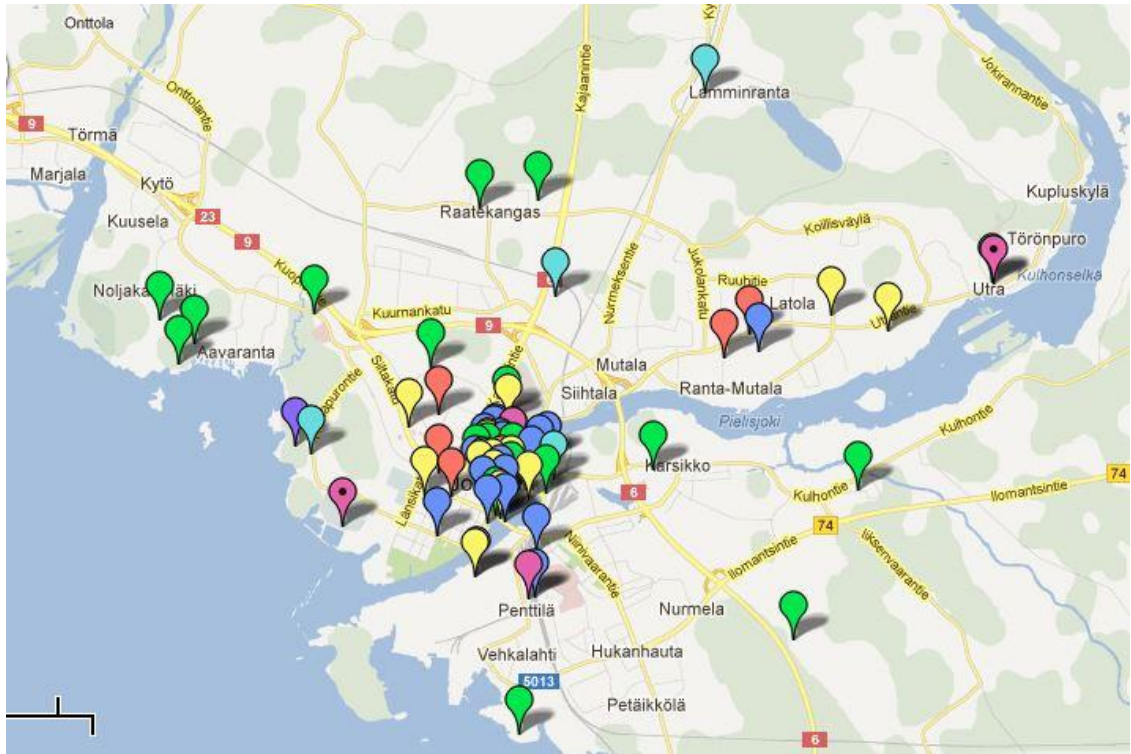
Elokuva	Yhteensä	Kartalla	Joensuussa	Keskeisin kuvausalue
Helmiä ja sikoja	6	6	6	Rantakylä, Joensuun keskusta
Koirankynnen leikkaaja	16	6	2	Kontiolahti
Kulman pojat	19	18	19	Joensuun keskusta
Pitkä kuuma kesä	24	24	18	Joensuun keskusta
Prinsessa	5	4	3	Niittylahti
Ralliraita	12	10	6	Tohmajärvi, Joensuu
Roskisprinssi	22	21	18	Noljakka, Joensuun keskusta
Syvälle salattu	11	11	2	Joensuun lähikunnat

Kuva 3 havainnollistaa, kuinka kuvauspaikat sijoittuvat kartalle Joensuun seudun alueella. Kartasta näkee kuinka suurin osa keskittyy Joensuuhun, mutta kuvauspaikkoja löytyy tasaisesti myös lähikuntien alueelta. Kauimpana sijaitsevat kohteet löytyvä Tuupovaarasta ja Rääkkylästä.

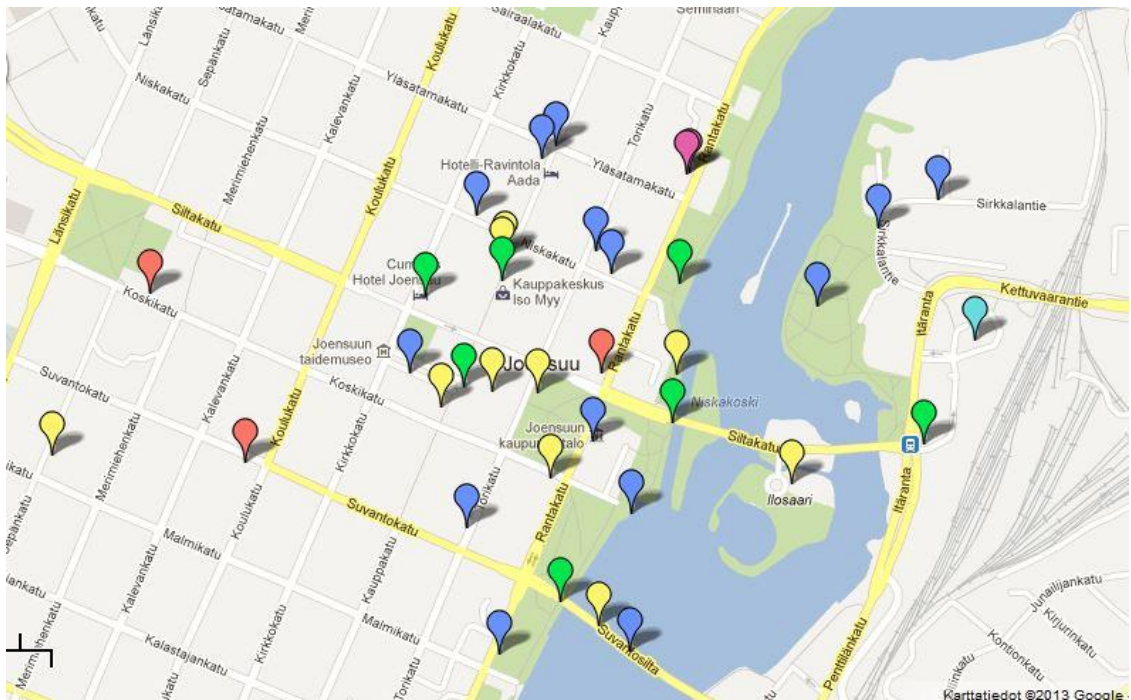

Kuva 3. Kaikki kuvauspaikat.

Joensuun alueelle sijoittuvat kuvauspaikat löytyvät kuvasta 4 ja keskustan alueelle sijoittuvat kuvauspaikat kuvasta 5. Kuvat havainnollistavat kuinka Joensuun alue on hyödynnetty elokuvatuotantojen teossa.

Kuva 4. Kuvauspaikat Joensuun alueella.

Kuva 5. Kuvauspaikat Joensuun keskustassa.

Kuvauspaikat sijoittuvat tasaisesti Joensuun ja keskustan alueelle. Kohteiden määrän ja läheisen sijainnin vuoksi kuvauspaikkakerroksen tekemiselle on hyvät edellytykset.

8 Tuotteistamisideat

8.1 ”Joensuu elokuvien silmin” -opastettu kierros

Opastetut kierrokset ovat yleisiä ja toimivaksi havaittuja tuotteita elokuvamatkailun maailmassa. ”Joensuu elokuvien silmin” -opastetun kierroksen tarkoituksena olisi kierrättää matkailijoita keskustan, Rantakylän, Utran ja Noljakan alueella esitellen keskeisiä Joensuussa kuvattujen elokuvien kuvauspaikkoja ja -alueita. Tällä alueella kuvauspaikkoja on yhteensä 61, joista kierroksen aikana esiteltäisiin keskeisimmät. Kohteina voisi olla muun muassa Joensuun tori, Joensuun kaupunginteatteri, Ilosaari, rautatie- ja linja-autoasema, Tuulaaki, Linnunlahti, Tiedepuisto, Urheilutalo, Aavaranta, Tokmanni, Autotalo Laakkonen, Utran jalkapallokenttä, Utran kirkko ja Joensuun konservatorio. Alueella löytyy kuvauspaikkoja kaikista Joensuun seudulla kuvatuista elokuvista.

”Joensuu elokuvien silmin” -opastettu kierros toteutettaisiin bussilla ja sen kesto olisi noin kaksi tuntia. Jos kierroksen yhteyteen haluaa lisätä ruokailun, kesto olisi noin kolme tuntia. Kohderyhmänä olisivat ensisijaisesti kotimaiset ”film-location tourist” -matkailijat, mutta kierros soveltuisi hyvin myös sattumalta paikalle saapuneille matkailijoille. Kierroksia voitaisiin järjestää myös ulkomaisille matkailijoille hieman pelkistetyimmällä ja yleisluontoisemmalla sisällöllä.

Kierroksen ideana olisi tutustuttaa matkailijat Joensuuhun elokuvamaailman kautta. Perinteiset kulttuuripainotteiset bussikierrokset saisivat rinnalle humoristisen elokuvapainotteisen kierroksen, jossa ei keskitytä perinteisiin nähtävyyksiin, vaan esiteltäisiin Joensuu valkokankaalla nähtyjen paikkojen perusteella. Opas kertoisi, mitä elokuvia alueella on kuvattu, milloin ne ovat tehty ja missä ovat niiden keskeiset kuvauspaikat. Kierrokset sisältäisivät myös yleistietoa elokuvien tekemisestä ja kuvaamisesta sekä tarinoita Joensuussa kuvatuista elokuvista. Kertomuksia tulisi hankkia elokuvien tekijöiltä, näyttelijöiltä ja avustajilta sekä hyödyntää videomateriaaleja ja haastatteluja vuosien takaa. Kierroksilla voidaan sivuta myös Joensuun yleistietoa. Kierroksen aikana pysähdyttäisiin

myös muutamilla kuvauspaikoilla, joissa ihmiset voisivat ottaa kuvia ja jaloitella. Sävyltään kierros olisi humoristinen, niin kuin monet alueella kuvatut elokuvatkin. Tämä vaatii hyvän ja ammattitaitoisen oppaan, joka on olemukseltaan reipas ja sosiaalinen.

Lisäelementtinä kierroksilla voisi toimia myös matkailijoille jaettavat tablet-tietokoneet, joista kierroksella mukana olevat matkailijat voisivat katsoa kuvia ja videoita kierroksen aikana. Erityisen hyvin tämä toimisi silloin, kun matkailijat näkisivät kuvauspaikan kohdalla, miltä paikka on näyttänyt elokuvassa ja miltä se näyttää todellisuudessa. Tämän avulla matkailijoille palautettaisiin välittömästi muistikuva elokuvan tapahtumista ja paikoista. Tablet-tietokoneen avulla voidaan tehostaa myös kierroksen elämyksellisyyttä. Ohjaajien haastattelut, pätkät elokuvien kohtauksista ja muu videomateriaali antavat matkailijoille lisäarvoa. Tablet-tietokoneiden hankkiminen vaatii kuitenkin taloudellisia resursseja ja video- ja kuvamateriaalien näyttäminen julkaisuoikeuksien saamista. Tablet-tietokoneiden sijasta videomateriaalia voidaan näyttää myös linja-autojen matkatelevisioista. Matkailijoille voidaan jakaa lähdön yhteydessä myös lisämateriaalina lehtisiä, joissa on paljon kuvia ja kertomuksia elokuvista.

8.2 Keskustan kävelykierros

Joensuun keskustan ruutukaava-alueelta löytyy useita kuvauspaikkoja, joissa matkailijoiden on mahdollista vieraila. Keskustan alueella toteutettava opastettu kävelykierros tarjoaisi matkailijoille nopean katsauksen Joensuun elokuvamaailmaan. Keskustan alueelta löytyy useita kuvauspaikkoja elokuvista Pitkä kuuma kesä, Roskisprinssi ja Kulman pojat. Kävelykierros keskittyisi edellä mainittujen elokuvien ympärille, esitellen lyhyesti myös muut alueella kuvatut elokuvat. Kierros alkaisi ja loppuisi Ilosaaresta ja sen kesto olisi noin tunti ja 45 minuuttia.

Alue rajautuu Yläsatamankadun, Kirkkokadun, Suvantokadun ja Ilosaaren väliin. Reitille mahtuu yhteensä 25 kuvauspaikkaa, joista Pitkä kuuma kesä -elokuvaan liittyviä on yhdeksän, Kulman pojat -elokuvaan liittyviä kymmenen ja

Roskisprinssi-elokuvaan liittyviä kuusi. Kuvassa 7 on ehdotus keskustan alueen reitistä.

Kuva 7. Keskustan alueen reitti.

Keskeisiä kohteita kierroksella olisi muun muassa Ilosaari, Jokela, Jet Set, kävelykatu, elokuvateatteri Tapio, Takatasku, tori, Vapaudenpuisto, Joensuun kaupunginteatteri, Taitokorttelin sisäpiha, Tuulaakin edusta, joen ranta ja Kuunarin Elina -laiva. Kierroksen aikana opas esittelisi kuvauskohteet ja kertoisi tarinoita kuvaustilanteista. Kierrokselle osallistuneille jaettaisiin myös kartat ja esitteet, joissa on perustietoa ja kuvia elokuvista. Kierrosten osallistujamäärä voi olla enimmillään kymmenen henkilöä, koska ison ryhmän liikuttaminen keskustan alueella on hankalaa. Opas voisi käyttää tarvittaessa myös mikrofonia äänenkuuluvuuden varmistamiseksi. Keskustan kävelykierroksien ajankohtana toimii parhaiten kesä. Kierroksen voisi yhdistää myös Joensuussa vuosittain järjestettävän Rokumentti -rockelokuvafestivaalin yhteyteen.

8.3 Teemapohjainen virkistyspaketti

Elokuvien ympärille on mahdollista luoda myös räätälöityjä ryhmille suunnattuja virkistyspaketteja. Paketit koostuisivat elokuvan teemaan sopivista ryhmätehtävistä, kuvauspaikkakierroksesta ja teemaruokailusta. Esimerkiksi Pitkä kuuma kesä -elokuvan ympärille on mahdollista luoda nostalginen ”Matka suomirockin juurille” -virkistyspaketti. Alla on ideoita, mitä virkistyspaketti voisi pitää sisällään.

Aloitus:

- Itsensä esittely, päivän ohjelman läpikäynti, mahdollisten materiaalien jakaminen

Tunnelmaan herättely:

- Videotrailerin katsominen

Kuvauspaikkakierros:

- Keskustan alue: paikkoina muun muassa tori ja sen ympäristö, kävelykatu, elokuvateatteri, joenranta ja Taitokorttelin sisäpiha, yhteensä kahdeksan kuvauspaikkaa
- Mahdollisuuksien mukaan tutustumista myös joensuulaisten rockbändien treenikämppiin

Ryhmätehtäviä:

- Musavisa (tunnista elokuvasta tuttuja kappaleita, täydennä sanoja, esitä ryhmän kanssa oma rock-kappale)
- Yhdistä oikea kysymys ja vastaus -tietokilpailu (liittyen elokuvaan, sen tapahtumiin, henkilöihin ja paikkoihin)
- Pukusuunnittelu (ryhmäläiset pukevat jonkun jäsenensä 1980-luvun suomirock-tyyliin, pukemiseen saa käyttää oppaan antamia vaihtoehtoja sekä ryhmäläisten omia asusteita)
- Lavashow (ryhmän jäsenet näyttävät rock-henkisen lavashow-poseerauksen, josta otetaan kuva, ryhmä saa kuvan itselleen)

Teemaruokailu:

- Paikkana Karjalantalo (nykyinen Kerubi), joka on toiminut aikoinaan myös elokuvan kuvauspaikkana (elokuvan teemaan sopiva ruoka)

Lopetus:

- Ryhmätehtävien läpikäynti, mahdolliset palkintojen jaot, päivän lopetus

Virkistyspaketteja voi luoda myös Prinsessa ja Kulman pojat -elokuvien ympärille. Prinsessa elokuvan kuvauspaikkana toiminut Niittylahden opisto soveltuu hyvin matkakohteeksi, jonne ryhmämatkoja voisi toteuttaa. Paketin teemana voisi olla hyvinvointi ja terveys. Kulman pojat -elokuvan ympärille voisi luoda liikunnallisemman ”äijäpaketin”, joka sisältää jalkapalloaiheista ohjelmaa ja mahdollisesti tutustumista paikalliseen pubikulttuuriin. ”Äijäpaketti” voisi toimia erityisen hyvin polttaripakettina.

8.4 Mobiilisovellus

Älypuhelimien mobiilisovellukset ovat yleistyneet kovaa vauhtia. Joensuu voisi tarjota yhtenä elokuvamatkailupalvelunaan mobiilisovellusta, jossa käyttäjä pääsisi selaamaan kuvauspaikkakartastoa ja löytäisi tietoa Joensuun alueella kuvatuista elokuvista. Kartalla näkyisi kaikki alueella kuvatut kohteet, joita klikkaamalla käyttäjälle avautuisi lisätietoja kuvauspaikasta. Perustiedot ja kartta olisivat sovelluksen lataajalle ilmaisia, mutta pienestä kertaluontoisesta lisämaksusta käyttäjä saisi käyttöönsä lisäpalveluja kuten videomateriaalia, kuvia tai pelejä. Mobiilisovelluksen ulkoasun tulisi olla houkutteleva ja elokuvateemaan sopiva. Käyttöominaisuuksiltaan sen tulisi kuitenkin olla helppokäyttöinen, toimiva ja yksinkertainen. Sovelluksen käyttäjä voisi esimerkiksi suunnitella omia elokuvamatkailureittejä ja etsiä lähipalveluja.

Maksullisina lisäpalveluina lataaja voisi katsoa kunkin kuvauspaikan kohdalla pienen pätkän kohtauksesta, jossa paikka esiintyy. Mobiilisovellukseen voisi liittää myös peliominaisuuksia, joiden avulla käyttäjä voisi seikkailla kuvauspaikoilla tehden erilaisia tehtäviä ja suorittaen erilaisia vaatavuustasoja. Pelitoiminnossa jokaisen kuvaspaikan kohdalla olisi esimerkiksi tietovisakysymyksiä tai kuva-arvoituksia, jotka ratkaisemalla pelaaja pääsee siirtymään ”pelialustalla” kuvauspaikasta seuraavaan. Pelin tarkoituksena on ratkaista kaikki 100 kuvauspaikkoihin liittyvää tehtäväosioita. Tehtävät liittyisivät aina valittuun kuvauspaikkaan, siinä kuvattuun elokuvaan tai kohtaukseen. Pelin edetessä käyttäjä oppii uusia tietoja ja asioita elokuvista ja kuvauspaikoista. Samalla se houkuttelee käyttäjiä matkailemaan Joensuun seudulle. Peli voisi olla maksuton, mutta sen ansaintalogiikka voisi perustua alueelle lisääntyvään matkailuun ja sen tuomaan matkailutuloon.

8.5 Muut kehittämisideat

Joensuun alueella kuvatut elokuvat pitäisi tuoda tutummaksi ja näkyvämmäksi niin paikallisten kuin Joensuuhun saapuvien matkailijoiden keskuudessa. Monet paikallisetkaan eivät tiedä, mitä elokuvia alueella on kuvattu ja missä ovat nii-

den keskeisimmät kuvauspaikat. Kuvauspaikkojen edustalle tulisi pystyttää erilaisia huomiota herättäviä kuva- ja merkkitauluja. Ne antavat yksittäisille matkailijoille välittömästi tiedon siitä, että he seisovat paikassa, jossa joensuulaista elokuvaa on kuvattu. Kuvataulut herättävät huomiota ja merkkitaulujen avulla matkailijat saavat lisätietoa Joensuun elokuvamenneisyydestä. Tauluja ei kannata pystyttää jokaisen kuvauspaikan kohdalle, vaan ne tulisi sijoittaa tunnistettavimpien ja keskeisimpien kohteiden edustalle. Joensuun seudulla tällaisia voisi olla muun muassa Kontioniemen entinen sairaala, Jakokosken seurantalo, Niittylahden opisto, Joensuun tori, Vapaudenpuisto, Joensuun rautatieasema, Taitokortteli, Joensuun konservatorio sekä Utran jalkapallokenttä.

Kuvatauluissa tulisi olla selkeästi elokuvan juliste sekä kuva siitä, miltä paikka on näyttänyt elokuvassa. Merkkitaulut sisältäisivät perustietoja elokuvasta, kuvauspaikasta sekä mahdollisesta Joensuun elokuvamatkailutarjonnasta. Jokaiseen merkki- ja kuvatauluun voisi painaa QR-koodin eli ruutukoodin, jonka avulla matkailija saisi vaivattomasti lisätietoa aiheesta. QR-sana tulee englanninkielen sanoista Quick Response (TietoWeb Oy 2013). QR-koodit toimivat älypuhelimissa, joihin on ladattu QR-koodin lukemiseen tarkoitettu erillinen sovellus. Älypuhelimella varustettu matkailija skannaa tai ottaa puhelimellaan kuvan QR-koodista, jonka jälkeen puhelin aukaisee koodista löytyvän nettilinkin. (TietoWeb Oy 2013.)

Nettilinkin tulisi ohjautua Joensuun elokuvamatkailuun painottuvalle Internet-sivustolle, josta löytyisi kattava tietopaketti alueen elokuvamatkailutarjonnasta. Internet-sivustolta löytyisi kaikkien Joensuussa kuvattujen elokuvien esittelyt ja videotrailerit sekä muut aiheeseen liittyvät materiaalit. Internet-sivustolla voisi videotrailereiden katselun lisäksi kuunnella elokuvien tunnusmusiikkeja ja katsella valokuvia. Elokuvamatkailuun liittyvät palvelut olisi esitelty selkeästi ja kuvauspaikkakartasto olisi kaikkien saatavilla. Sivuston ulkoasun tulisi olla eläväinen, teemaan sopiva ja visuaalisesti näyttävä. Käyttäjille annettaisiin myös mahdollisuus jakaa omia kokemuksiaan ja tarinoita esitellyistä elokuvamatkailukohteista. Internet-sivuston palvelut tulisi saada suomen lisäksi myös englanniksi ja venäjäksi. Blogit ja muut sosiaalisen median palvelut ovat myös hyvä tapa jakaa kokemuksia ja tietoja elokuvamatkailusta.

Elokuvamatkailuun painottuneet esitelehtiset ovat myös hyvä tapa jakaa tietoutta alueen matkailijoille. Esitteissä voisi olla Joensuun seudun kartta, johon on merkitty kuvauspaikat ja alueen tärkeimmät palvelut. Kartan yhteydessä voisi olla myös ehdotelmia erilaisista kuvauspaikkareiteistä. Esite sisältäisi tiiviin info-paketin sekä monipuolisen ja houkuttelevan kuvakollaasin. Markkinointimateriaalin kehittäminen onkin yksi suurimmista alueen kehittämistoimenpiteistä. Virallisten markkinointikanavien kuten painettujen paperilehtisten, esitteiden, lehdistötiedotteiden, Internet-sivujen ja mainosvideoiden avulla Joensuun mainetta elokuvamatkailukaupunkina kasvatettaisiin. Markkinoinnin avulla yhä useampi utelias matkailija saapuu alueelle.

9 Pohdinta

Elokuvamatkailu on mielestäni yksi tulevaisuuden vetovoimatekijöistä niin Suomessa kuin Pohjois-Karjalassa. Ihmiset hakevat nykypäivänä uudenlaisia elämyksiä ja elokuvamaailma voisi tuoda siihen sopivia elementtejä. Elokuvat ja televisiosarjat kiinnostavat ihmisiä, ja monet ovat valmiita matkustamaan kuvauspaikkoihin katselukokemuksensa jälkeen. Kasvavan kysynnän vuoksi myös alueorganisaatiot ovat huomanneet elokuvamatkailun tärkeyden ja sen tuomat edut. Elokuva- ja televisiotuotantoja tehdessä tulisi aina huomioida matkailulliset mahdollisuudet. Tämä vaatii kuitenkin maakunnan, elokuvakomission, tuotantoyhtiöiden ja matkailuyritysten yhteistyötä. Elokuvamatkailutuotteiden kehittämiseen ja niiden markkinointiin tulisi panostaa entistä enemmän.

Mielestäni Joensuun alueella on potentiaalia profiloitua elokuvamaakunnaksi sen vankan elokuvaosaamisen ja kuvaushistorian vuoksi. Pohjois-Karjalassa on kuvattu useita elokuvia, siellä on paljon elokuva-alan osaajia sekä hyvät koulutusmahdollisuudet. Aktiivisen elokuvakomission ansiosta alueella on myös toimiva avustaja- ja yhteistyöverkosto. Elokuvatuotantojen kuvaamisen yleinen ongelma on tällä hetkellä kuitenkin rahoituspäätösten ja tukien saaminen.

Opinnäytetyöprosessini aikana kuvauspaikkoja löytyi Joensuun seudun alueelta yhteensä 115 ja tulevien tuotantojen myötä luku vain kasvaa. Uusien tuotantojen myötä Joensuun vetovoima lisääntyy ja se tulisi huomioida myös elokuvatuotteiden kehittämissä. Joensuun alueelle saadaan houkutelua elokuvamatkailijoita erityisesti uusien elokuvien myötä. Opinnäytetyössäni esillä olleet elokuvat toimivat lähinnä lisävetovoimana ja taustana uusien elokuvien rinnalla. Mahdolliset matkailutoimenpiteet tulisi neuvotella tuotantoyhtiöiden kanssa jo hyvissä ajoin ennen elokuvan kuvaamista. Elokuvamatkailutuotteet monipuolistavat Joensuun olemassa olevaa matkailutarjontaa ja lisäävät matkailuvetovoimaa. Kuvauspaikoille kohdistuvalla matkailulla on selkeästi taloudellisia ja imagollisia vaikutuksia alueeseen (Roesch 2009, 48).

Kotimaisten matkailijoiden lisäksi katse pitäisi suunnata ulkomaisiin matkailijoihin. Suomeen pitäisi saada tarpeeksi kiinnostavia kansainvälisiä tuotantoja, joiden mukana Suomi-kuva ja erityisesti Joensuun maisemat leviäisivät maailmalle. Joensuulla on hyvät edellytykset profiloitua elokuvamatkailukaupungiksi myös sen idyllisyyden ja pienuuden ansiosta. Kuvauspaikat sijaitsevat lähellä toisiaan ja kansainvälisessä mittakaavassa Joensuu muistuttaa pientä kylää. Pienet ja syrjässä sijaitsevat paikat vetoavat usein elokuvamatkailijoihin enemmän kuin suuret kaupungit. Joensuun kohdalla tämä voisi toimia vahvuutena.

Joensuun seudun tulisi panostaa elokuvamatkailun kehittämiseen ja toteuttaa konkreettisia toimenpiteitä asian puolesta. Yhteistyön lisääminen sekä tuotteiden suunnittelu ja testaus ovat avainasemassa. Opinnäytetyöni tuloksia on mahdollista jatkojalostaa ja kehittää eteenpäin. Esimerkiksi kuvauspaikkakierroksia varten kuvauspaikat tulisi kiertää läpi ja katsoa, mitkä paikat ovat käymisen arvoisia. Fyysiseltä kunnoltaan huonot rakennukset ja elokuvan kannalta merkitsemättömät paikat tulisi jättää kokonaan pois. Testiryhmät ovat tähän tarkoitukseen hyviä. Samalla voidaan tarkastella kierroksen aikataulua ja tarinallisuutta. Kuvauspaikkoja on mahdollista selvittää myös lisää. Kartan ulkoasua ja muotoa on myös hyvä miettiä jatkon kannalta matkailijalle soveltuvammaksi.

Opinnäytetyössäni on huomioitu luotettavuus käyttämällä ajantasaisia ja luotettavia Internet- ja kirjallisuuslähteitä. Hyödynsin työssäni monipuolisesti tietokirjallisuutta, raportteja, lehtiartikkeleita sekä Internet-sivustoja. Arvioin kaikkien lähteideni sisällöt kriittisesti. Kuvauspaikkakartaston tiedot ovat luotettavia, koska kaikki kuvauspaikat on varmistettu tuotantoyhtiöiden työntekijöiltä ja avustajilta.

Opinnäytetyössä käytetyt menetelmät olivat mielestäni toimivia ja omaa ammatillista osaamistani kehittäviä. Prosessin aikana sain paljon uutta tietoa elokuvamatkailusta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä. Ymmärrän, että elokuvamatkailun kehittäminen vaatii pitkäjänteistä ja eri aloja yhdistävää yhteistyötä. Kuvauspaikkakartasto toimii hyvänä perustana, jonka pohjalle tuotteistuksia voidaan tehdä. Opinnäytetyössäni suunnittelemat matkailutuotteet antoivat minulle lisäkokemusta tuotteistamisesta, johon olen myös koulutusohjelmassani suuntautunut. Elokuvamatkailu on mielestäni erittäin kiinnostava aihe, johon aion myös tulevaisuudessa perehtyä. Mielestäni opinnäytetyöni tulokset vastasivat sille asetettuja tavoitteita.

Lähteet

- Alaluusua, H. 2011. Taivaantulet -ajelun reitiltä löytyy yli 40 kuvauspaikkaa.
<http://www.lappilainen.fi/uutiset/taivaan-tulet-ajelun-reitilta-loytyy-yli-40-kuvauspaikkaa.html>. 20.3.2013.
- Beeton, S. 2004. *Film-induced Tourism*. Clevedon, Buffalo, Toronto: Channel View Publications.
- Beeton, S. 2005. *Film-induced Tourism*.
http://www.google.fi/books?hl=fi&lr=&id=3z1i3VcYyGQC&oi=fnd&pg=PR8&dq=film++tourism+definition&ots=TkwxT0JzvF&sig=1FDQigL0URMzyPO3PIGkDkJ80EM&redir_esc=y#v=onepage&q=film%20%20tourism%20definition&f=false. 2.10.2012.
- Buchmann, A., Moore, K. & Fisher, D. 2009. Experiencing Film Tourism: Authenticity & Fellowship. Teoksessa *Annals of Tourism Research*, vol. 37, No. 1. 229–248. 2010. Iso-Britannia: Elsevier Ltd.
- Chan, B. 2007. Film-induced tourism in Asia: A case study of Korean television drama and female viewers, motivation to visit Korea. *Culture & Communication*, Vol. 7pp. 207–244.
- Cloudberry Communications AB. 2011. *The Millenium Report: Economic impact and exposure value for the Stocholm region in the Swedish Millenium feature films*.
http://www.google.fi/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CB8QFjAA&url=http%3A%2F%2Finternational.stockholm.se%2FPageFiles%2F217010%2FMillenium_report_sbr.pdf&ei=5A2RUPKIPlaF4gS8ylCACQ&usg=AFQjCNFqA7IZYoYWtEaAOZMXNrYqwDJYOG&cad=rja. 24.10.2012.
- Connell, J. & Meyer, D. 2008. Balamory revisited: An evaluation of the screen tourism destination-tourist nexus. *Tourism Management* 30. 2009, 194–207.
- Elonet. 2013. Esitystiedot.
<http://www.elonet.fi/> . 18.3.2013.
- Finnpanel. 2011. Tv-mittaritutkimuksen tuloksia.
<http://www.finnpanel.fi/tulokset/tv/vuosi>. 19.11.2012.
- Google. 2013. Tervetuloa Google Mapsiin.
<http://support.google.com/maps/bin/answer.py?hl=fi&answer=144352&topic=1687350&ctx=topic>. 20.3.2013.
- Joensuu Region. 2012. Yritysten palveluksessa.
http://issuu.com/josekoy/docs/joensuu_region_2012_virtual?mode=window&viewMode=doublePage. 29.1.2013.
- Josek Oy. 2013a. Yritysesittely. <http://www.josek.fi/fi/josek>. 29.1.2013.
- Josek Oy. 2013b. Josek Uutiset 1/2013.
<http://www.josek.fi/fi/ajankohtaista/ajankohtaista/?news=view&newsID=172>. 26.3.2013.
- Karjalan Heili. 2012. Elokuva- ja elämysmatkailun kehittäminen Pohjois-Karjalassa -loppuraportti 2011.
<http://www.e-pages.dk/karjalanheili/52/16>. 19.3.2013.
- Karttunen, J. 2011. Elokuva- ja elämysmatkailun kehittäminen Pohjois-Karjalassa -loppuraportti 2011.
http://www.pkamk.fi/index.php?option=com_wrapper&view=wrapper&Itemid=267. 22.11.2012.
- Lahtinen, J. & Isoviita, A. 1998. *Markkinointitutkimus*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

- Location/ Destination Finland -hankekuvaus. 2010. Liite 1. Lapin elämysteollisuuden osaamiskeskus LEO. Hämeen ELY-keskus, Opetus- ja kulttuuriministeriö.
http://www.google.fi/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=4&cad=rja&ved=0CDkQFjAD&url=http%3A%2F%2Fwww.turku.fi%2Fpublic%2Fdownload.aspx%3FID%3D141269%26GUID%3D%257B476BE4CE-063D-4F26-9A61-771947DC3518%257D&ei=ZQuRUO__BJHE4gSTnoDQCQ&usg=AFQjCNFVvinVwa46LBH6vfFECKOI6x9rrg. 24.10.2012.
- Matkailun ja elämystuotannon klusteriohjelma. 2013. Film New Zealandin toimitusjohtaja Gisella Carr: Elokuvamatkailun kasvattaminen vaatii yhteistyön syventämistä toimialojen välillä.
<http://www.experiencebusiness.fi/uutiset-ja-julkaisut/ajankohtaista/film-new-zealandin-toimitusjohtaja-gisella-carr-elokuvamatkailun-kasvattaminen-vaatii-yhteistyon-syventamista-toimialojen-valilla.html>. 29.1.2013.
- Moilanen, U. 2013. Tiedustelua Aarrekaupungista ja seikkailuelokuvan kuvauksista. Email sannaissa@gmail.com. 27.2.2013.
- MTV3. 2012. Salatut Elämät -kilpailun voittajat on arvottu.
http://www.mtv3.fi/ohjelmat/sivusto2008.shtml/draama/salatut_elamat/uutiset_syksy_2010?1215614. 22.11.2012.
- Muumimaaailma. 2012. Muumimaaailma Oy.
<http://www.muumimaaailma.fi>. 31.10.2012.
- Myller, N. 2011. Itä-Suomen Elokuvakomissio – tuotantojen ja alueen paras ystävä. Teoksessa Raivo, P., Westman, A. (toim.) Kurkistus Kulisseihin: Näkökulmia Pohjois-Karjalan elokuvamaakunnan rakentumiseen, 33–37.
- Myller, N. 2012. EFFC. Email sanna.issakainen@edu.pkamk.fi. 15.11.2012.
- Myller, N. 2013. Projektipäällikkö. Itä-Suomen elokuvakomissio. Haastattelu 27.2.2013.
- Nurmi, T. 2012. Tältä näyttää uuden Rölli-elokuvan kuvauspaikalla – katso kuvat.
<http://www.vihdinuutiset.fi/artikkeli/126441-talta-nayttaa-uuden-rolli-elokuvan-kuvauspaikalla-katso-kuvat>. 30.1.2013
- P-K elokuvat. 2010. Pohjois-Karjalassa kuvatut elokuvat -taulukko. Koonnut Jukka Karttunen. 20.11.2012.
- Raivo, P. 2011. Elokuva- ja tv-matkailu: Miksi ihmiset rakastavat paikkoja, joita ei ole. Teoksessa Raivo, P., Westman, A. (toim.) Kurkistus Kulisseihin: Näkökulmia Pohjois-Karjalan elokuvamaakunnan rakentumiseen, 6–11.
- Riley, R., Baker, D. & Van Doren, C. 1998. Movie induced tourism. *Annals of Tourism Research* 25 (4), 919–935.
- Roesch, S. 2009. *The Experiences of Film Location Tourists*. Bristol: Channel View Publications.
- Suomen elokuvasäätiö. 2012. Tilastot.
www.ses.fi. 18.11.2012.
- Suvanto, A. 2012. Selvitys elokuvamatkailun kansainvälisistä menestystarinoista ja niiden kriittisistä tekijöistä.
http://www.experiencebusiness.fi/media/leo/locdes/final_selvitys-elokuvamatkailun-kv-menestystarinoista-ja-niiden-kriittisista-tekijoista.pdf. 31.10.2012.

- TietoWeb Oy. 2013. Tietoa QR-koodista.
<http://www.qr-koodit.fi/qr-koodi>. 15.3.2013.
- Visit Britain. 2013. Britain on film.
<http://www.visitbritain.com/en/Things-to-do/Culture/Britain-on-film.htm>. 9.4.2013.
- West Finland Film Commission. 2012. Turun kaupunginhallitus ja muut yhteistyökumppanit vierailivat Röllin kuvauspaikalla.
<http://www.wffc.fi/wffc/fi/cms.nsf/pages/95466EA9B81AA41EC22576BD002B570F?opendocument>. 31.10.2012.
- YLE. 2009a. Karjalan Kunnalla.
<http://yle.fi/yleisradio/tags/karjalan-kunnalla>. 20.11.2012.
- YLE. 2009b. Tohtori Zivago.
<http://tv2.yle.fi/juttuarkisto/paivittaiset-ohjelmanostot/tohtori-zivago>. 15.11.2012.
- Ystads kommun. 2013. Kurt Wallander's Ystad.
<http://www.ystad.se/ystadweb.nsf/AllDocuments/8331E615616D47C8C125751B0049A72F>. 9.4.2013.

POHJOIS-KARJALASSA KUVATUT ELOKUVAT**Elokuvat ennen 1990-lukua**

Tulitikkuja lainaamassa	1938
Tukkijoella	1951
Tohtori Zivago	1965
Simpauttaja	1975
Kätkäläinen	1980
Larin Paraske	1980
Rauta-aika	1985

Elokuvat 1990-luvulla

Onnen maa	1993
Kiinnisidottu	1994
Kivenpyörittäjän kylä	1995
Suinpäin Pohjois-Karjalaan	1995
Kuningasjätkä	1998

Elokuvat 2000-luvulla

Umur	2002
Helmiä ja sikoja	2003
Koirankynnen leikkaaja	2004
Joensuun Elli	2004
Iloinen talo	2006
Unna ja Nuuk	2006
Aavan meren tällä puolen	2007
Lieksa!	2007
Ralliraita	2009
Tatort, Browskin tango	2010
Prinsessa	2010
Roskisprinssi	2010
Syvälle salattu	2010
Kulman pojat	2011

Tv-sarjat

Susirajan Antti	1992
Jako kahteen	2006
Karjalan kunnailla	2007, 2008, 2009

KUVAUSPAIKAT

HELMIÄ JA SIKOJA

Ulkokuvaukset:

1. Rantakylän alue
 - Kaupunginosa, jonne elokuvan tapahtumat sijoittuvat
2. Poliisi- ja oikeustalo
 - Pojat käyvät tapaamassa Ukkoa
3. Ilveksentie 16, hiekkalaatikko
 - Tappelukohtaus
4. Puronsuunkatu 4, kerrostalon piha
 - Päähenkilöiden kotipiha , Saara laulaa kerrostalon asukkaille

Sisäkuvaukset:

5. Joensuun urheilutalo
 - laulukilpailun karsinta
6. Sokoksen lastenvaateosasto
 - Saaralle hankitaan esiintymisvaatteet

Lähteet:

Kohdat 1–2: Pohjois-Karjalassa kuvatut elokuvat -taulukko, koonnut Jukka Karttunen. 20.11.2012.

Kohta 3: Janne Bogadoff, avustaja, vastaus Niina Myllerin kautta. 11.1.2013.

Kohta 4: Pirjo Havukainen, kerrostalon asukas, vastaus Niina Myllerin kautta. 17.1.2013.

Kohta 5: Otto Suuronen, avustaja, vastaus Niina Myllerin kautta. 11.1.2013.

Kohta 6: Niina Myller, Itä-Suomen elokuvakomissio. 20.12.2012.

KOIRANKYNNEN LEIKKAAJA

Ulkokuvaukset:

1. Höytiäinen
 - Maisemakuvausta, pilkkipaikka
2. Varparanta, vanha valelentokentän pohja
 - Sotaan lähtö
3. Puron varsi Varparannalla
 - Taistelukohtaukset, haavoittuminen
4. Jakokosken kylätie
 - tiellä juoksu

5. Järvenpään vanha maantie, Ahveninen, Eno
 - tukkikämpä ja savotat
6. Ahvenisen metsät Enossa
 - Savottapaikat
7. Pielisen järven jäällä Ahvenisella
 - laanipaikka, kuormauspaikka
8. Höytiäisen ranta, Varparannalta pohjoiseen
 - Eetvin kesäuni

Sisä- ja ulkokuvaukset:

9. Kontioniemen sairaala
 - Sotasairaala
 - Eetvi sairaalassa
10. Jakokosken seurantalo
 - Kansakoulu
11. Vuonislahden rautatieasema
 - Junan odotusta ja junan saapuminen
12. Kiihtelysvaara juna
 - Junan sisällä, junasta poistuminen, linjuriauto
13. Savusauna, Komero, Liperi
 - Eetvin saunareissu

Sisäkuvaukset:

14. Penttilän teollisuushalli
 - Tukkiämpä
15. Kulho, omakotitalo
 - Sakke-koiran kotitalo
16. Joensuun konservatorion rappukäytävä
 - Eetvin menee sairaalaan

Lähde:

Kohdat 1–16: Satu Sadinkangas, tuotannon suunnittelu, toimitusjohtaja Suomen Filmitoiminta (SF) Oy, E-mail: sanna.issakainen@edu.karelia.fi. 11.2.2013.

KULMAN POJAT

Ulkokuvaukset:

1. Utran jalkapallokenttä
 - Kulman pojat vs. United -jalkapallopelit
2. Torikatu 26, Jokelan vieressä
 - Teatterin sisäänkäynti

3. Kimmelin puisto
 - Emmin jalkapallotreenit
4. Niskakatu 4, sisäpiha
 - Emmin & Tiensuun asunto
5. Papinkadun ja Koulukadun risteys
 - Emmi ja Petri kävelee
6. Suvantosilta, kuvattu Ilosaaresta
 - Autokohtaus, jossa pitelevät kädessä hätärakettia
7. Tuulaakin viereinen alue, Joensuun satama
 - Tiensuun patsas
8. Kuunarin Elina -laiva
 - Pojat päiväkaljalla
9. Junarata Peltolan kohdalla
 - Maisemakohtaus
10. Sihtalan ABC:n lähistöllä oleva penkki, josta näkymä junasillalle ja joelle
11. Jet Setin risteys
 - Emmi ja Petrin tekevät sovintoa

Sisä- ja ulkokuvaukset:

12. Kiinteistö Greenstar-hotellia vastapäätä
 - Simon Urheilu, Petrin työpaikka
13. Tiaisenkatu 21
 - Komentajan ja Petrin kämppä

Sisäkuvaukset:

14. Old Dog -pubi, nykyinen karaokebaari Laila
 - Tehtaan työporukka kaljalla
15. UPM tehdas
 - Petrin työpaikka
16. Kaupunginteatteri
 - Teatteri sisältä
17. UPM:n tehdasalue
 - Emmin ja Tiensuun asunto
18. Takatasku
 - Pojat baarissa
19. Jet Set -baari
 - Voiton juhlintaa

Huom. Muutamia kohtauksia on kuvattu myös Helsingissä.

Lähteet:

Kohdat 1–5, 13–17: Itä-Suomen elokuvakomission tuotantoarkisto. 7.12.2012.
Kohdat 6–12, 18–19: Niina Myller, Itä-Suomen elokuvakomissio. 18.12.2012.

PITKÄ KUUMA KESÄ

Ulkokuvaukset:

1. Joensuun tori
 - Joensuulaisten nuorten yöelämää
2. Pyörätie pohjoisessa Rantapuistossa
 - Patu pyöräilee kesätöihin
3. Liperin hautausmaa
 - Patun ja Lajusen kesätyöpaikka
4. Vapaudenpuiston edusta
 - Kukkonen kiipeää puuhun
 - Joensuulaisten nuorten yöelämää
5. Siltakatu Otsolan kohdalla
 - Tienvarressa liftaavia nuoria
6. Suvantosilta
7. Koskikatu 1, talon sisäpiha (Taitokortteli)
 - Vallattu talo
8. Laivurintie 12, purettava asuintalo
 - Kukkosten asuintalo
9. Kauppakatu 23 B, entinen Suomalainen kirjakauppa,
 - Pojat keksivät bändille nimen
10. Kauppakatu 46, asuintalo
 - Kukkosten koti
11. Tuupovaara, maantie
 - Jimi tienvarressa
12. Valtatie 6 ja Kiihtelysvaara
 - Autolla-ajokuvia

Sisä- ja ulkokuvaukset:

13. Vallisärkän huvikeskus, Karhunsalontie 20
 - Kesälahden keikka
 - Huussi-kohtaus
14. Jakokosken seurojentalo
 - Kiteen työväentalo, ensimmäinen keikkapaikka
15. Ravintola Kerubi, Siltakatu 1 (entinen ravintola Puukello)
 - Ravintola Siilihovi
16. Entinen SEO huoltoasema, Joensuuntie 16, Viinijärvi
 - Patu kääntyy takaisin Helsinkiin
 - Pysähdys muuttomatalla
 - Patu paluumatkalla
17. Sepänkatu 22–24, purettava asuintalo
 - Patun perheen uusi asuintalo

18. Sepänkatu 22–24, purettava asuintalo
 - Ritun bileet
19. Penttilän entinen sahalaitos, Penttilänkatu
 - The Vittupäiden harjoituskämppä

Sisäkuvaukset:

20. Noljakankaassa sijaitseva asuintalo
 - Lajusen asuintalo
21. Verkkotie 6 E 44, asuintalo
 - Jimin ja Nooran koti
22. Koskikatu 1, sisäpihan autotalli
 - Vallatun talon treenikämppä
 - Patu ja Noora sängyssä
23. Kauppakatu 29, entinen ravintola Willy
 - Disko
24. Elokvateatteri Tapio, Kauppakatu 27
 - Elokvateatterin aula ja sali

Huom. Muutamia kohtauksia on kuvattu myös Helsingin Tavastia-klubilla, Es-poossa ja Lohjalla.

Lähde:

Kohdat 1–24: Suomen elokuva-arkisto. 2005. Suomen kansallisfilmografia 1996–2000. Suomen elokuva-arkiston julkaisuja 2005: 12. Helsinki: Edita. 15.1.2013.

PRINSESSA

Ulkokuvaukset:

1. Niittylahden opisto
 - rakennuksen ulkopuutteet
 - piha
 - koivukuja
2. Petrinlahden lähellä sijaitseva yksityinen omakotitalo
 - Grotenfeltin talon piha ja sisätilat
3. Laululavan takana sijaitseva hirsirakennus ja tie
 - Prinsessa ja hovineito lähtevät matkalle

Sisäkuvaukset:

4. Joensuun konservatorion iso huone
 - Potilashuone ja ruokala

5. Utran puukirkko
- Jumalanpalvelus

HUOM. Elokuvaa on kuvattu myös Kellokoskella, Parikkalan museokaupassa ja Tukholmassa. EFFC 11.12.2012.

Lähteet:

Kohdat 1 ja 4–5: Pohjois-Karjalassa kuvatut elokuvat -taulukko, koonnut Jukka Karttunen. 20.11.2012.

Kohdat 2–3: Niina Myller, Itä-Suomen elokuvakomissio. 11.12.2012.

RALLIRAITA

Ulkokuvaukset:

1. Moottoriurheilukeskus Ylämylly
 - Rallitriathlonin varikko ja lähtöpaikka
2. Rally Center Finland, Tuupovaara
 - Rallikohtauksia
3. Kontiorannan varuskunnan metsät
 - Rallikohtauksia
4. Linja-autoasema Joensuu
 - ”Luumu” lähtee maalle
5. Linnunlahden uimaranta
 - Sladi ja Sirkku istuvat penkillä yön hämärässä
6. Lentokenttä Joensuu
 - Raimo ”Runki” Petterson saapuu auttamaan Team Susaa

Sisä- ja ulkokuvaukset:

7. Autokorjaamo JarHil
 - Pekkarisen varikko ja autokoulu
8. Joensuun poliisiasema, Kontiolahti
 - ”Luumu” poliisilaitoksella
9. Autokauppa Laakkonen, Joensuu
 - Autoliike Torppo

Sisäkuvaukset:

10. Kassan Baari, Tikkala Tohmajärvi
 - Bar Susa
11. Joensuun Tiedepuisto, parkkihalli
 - ”Luumu” varastaa auton
12. Kontioranta, studio
 - Selostuskoppikohtaukset

Lähde:

Kohdat 1–12: Pia Ervasti, elokuvan tuotantotalous vastaava, Suomen Filmiteollisuus (SF) Oy, E-mail: sannaissa@facebook.com. 11.12.2012 ja 14.2.2013.

ROSKISPRINSSI

Ulkokuvaukset:

1. Joensuun rautatieasema
 - Jedi saapuu Joensuuhun
2. Kävelykatu (Iso Myyn ja Tapion edessä)
 - Jedi kaupungilla
3. Joensuun tori
 - Jedi kaupungilla
4. Suvantosillan alla
 - Kävelykohtaus
5. Aavarannan nuotiopaikka
 - Nuorison bilepaikka
6. Joenranta ja puisto
 - Kävely ja maisemakohtauksia
7. Itäsillan alla
 - Körrin ja Jedin tappelukohtaus
8. Aavarannan uimaranta
 - Nuorison bilepaikka, Jedin telttapaikka
9. Karsikon puutalokortteli (Joukahaisenkatu, Ilmarisenkatu, Väinämöisenkatu)
 - Lulun kotikatu
10. Kaatopaikka, Kontiosuon jäteasema
 - Jedin työpaikka
11. Karsikon luistinrata, Mattilantie 12
 - Jedin ja Lulun luistelukohtaus

Sisä- ja ulkokuvaukset:

12. Siilaisen terveysasema
 - Veera sairaalassa
13. Utran puukirkko
14. Hammaslahden Seurojen talo
15. Rauhankappeli
16. Vehkaniementie, yksityinen omakotitalo
 - Joonaksen koti
17. Horsmakatu 5, yksityinen omakotitalo
 - Lulun koti

18. Wallenkatu 12 A, yksityinen omakotitalo
 - o Sallan koti
19. Nuottaniementie 32, yksityinen omakotitalo
 - o Veeran koti
20. Lassila Tikanojan toimisto ja piha

Sisäkuvaukset:

21. Tokmanni
 - o Kauppakohtaukset
22. YLE Pohjois-Karjalan radio
 - o Jedin työhaastattelu

Huom. muutamia kohtauksia on kuvattu myös Helsingissä.

Lähteet: Kohdat 1–2, 8–22: Elokuvan Itä-Suomen elokuvakomission tuotantoarkisto. 7.12.2012.

Kohdat 3–7: Niina Myller, Itä-Suomen elokuvakomissio. 11.12.2012.

SYVÄLLE SALATTU

Ulkokohtaukset:

1. "Hopealahti", Rantatie 340, Niittyalahti
 - o Laituri- ja venekohtaukset
2. Ruskeakoskentie 830
 - o Autolla ajelukohtauksia järvenrantatiellä 2
3. Oravisalontie 1610, Oravisalo
 - o Lossikohtaus
4. Kauppatie 8, Rasivaara
 - o Kylmäsema, jossa Julia tankkaa
5. Tiittalantie 2, Lehtoi
 - o "Riikosen" piha
6. Kettämöntie 368
 - o "Koskelan" piha ja muita pihapiirikohtauksia

Sisäkohtaukset:

7. Nivan koulu, Hammaslahti
 - o Vanhan koulun kellarin kohtaukset
8. Jakokosken seurojentalo
 - o Kyläkokouskohtaukset
9. Rasisalontie 140, Rääkkylä
 - o Lanton talo -kohtaukset
10. Penttilän saha
 - o Terveyskeskuskohtaukset

11. Vainoniemen huvila

- Julian äidin hoitokoti- kohtaukset

HUOM. Elokuvaa kuvattu paljon myös Lieksassa.

Lähde: Kohdat 1–11: Anna Gröhn, elokuvan rekvisiittaharjoittelija, E-mail: sannaissa@facebook.com, 13.1.2013.